

Samlad tillsynsplan 2018

© Skogsstyrelsen, januari 2018

Författare

Åsa Lundberg (red.)
Christoffer Gillström
Bert Krekula
Jörgen Ringagård
Anna-Clara Sjöström
Claes Ugglå

Arbetsgrupp

Anna-Clara Sjöström
Åsa Lundberg
Jörgen Ringagård
Bert Krekula
Elisabeth Andersson
Michael Andersson
Anders Hejnebo
Lars-Olof Sarenmark
Johanna Åkerlund

Omslag

Vänster: Erik Rahm
Mitt över: Erik Rahm
Mitt under: Mostphotos
Höger över: Mostphotos
Höger under: Erik Rahm

Grafisk produktion

Annika Fong Ekstrand

Upplaga

Finns endast som pdf-fil för egen utskrift

Innehåll

Förord	5
Definitioner	6
Sammanfattning	7
Mål med tillsynen	9
Effektmål	9
Presentationsmål	9
Kvalitetsmål	9
Nöjda kunder	10
Prioriteringar	11
Objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken	11
Träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning	12
Beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen eller miljöbalken	12
Prioritering av beslut och vägledningar	13
Avsyningar av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	13
Fältbesök för att kontrollera återväxtåtgärder	14
Tillsyn av biotopskyddsområden	14
Systemtillsyn enligt miljöbalken	15
Tillsyn enligt lagen om virkesmätning	15
Kontroller enligt timmerförordningen	16
Kontroll av importörer	16
Kotroll av handlare	17
Kontroll av virkesköpande företag	17
Kontroll av övervakningsorganisationer	17
Tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial	17
Tillsynsinsatser 2018	18
Objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken	18
Tillsynsaktiviteter med miniminivå	18
Undantag från miniminivåerna	19
Obligatoriska uppgifter	19
Tillsynsaktiviteter utan miniminivå	20
Systemtillsyn enligt miljöbalken	20
Tillsyn enligt lagen om virkesmätning	21
Kontroller enligt timmerförordningen	21
Tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial	21
Resurser	22
Objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken	22
Systemtillsyn enligt miljöbalken	23
Tillsyn enligt lagen om virkesmätning	23
Kontroll enligt timmerförordningen	23
Tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial	23
Uppföljning av utvärdering av tillsynsverksamheten	24
Effektmål	24
Prestationsmål	24

Kvalitetsmål	25
Nöjda kunder	25
Ekonomi	26
Bilagor	28
Bilaga 1 Behovsutredning för Skogsstyrelsens tillsyn 2018–2020	29
Bilaga 2 Tillsyn enligt miljöbalken 2018 (systemtillsyn)	
Bilaga 3 Tillsyn enligt lagen om virkesmätning 2018	
Bilaga 4 Tillsyn enligt timmerförordningen 2018	
Bilagorna 2–4 är sekretessbelagda	

Förord

Denna tillsynsplan beskriver Skogsstyrelsens tillsyn enligt skogsvårdslagen, miljöbalken, lagen om virkesmätning och timmerförordningen under 2018. Tillsynsplanen baseras på den behovsutredning för Skogsstyrelsens tillsyn som avser perioden 2018–2020.

Enligt förordningen (2016:349) om Skogsstyrelsens planering, uppföljning och utvärdering av tillsyn ska Skogsstyrelsen för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde. Planen ska grundas på en behovsutredning som ska avse en tid om tre år.

Av miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår att en operativ tillsynsmyndighet ska föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Hos myndigheten ska det även finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. För varje verksamhetsår ska tillsynsmyndigheten upprätta en samlad tillsynsplan som ska grundas på behovsutredningen och registret över tillsynsobjekt.

Skogsstyrelsen har under de senaste åren arbetat med att utveckla myndighetens tillsyn på olika sätt. Den samlade tillsynsplanen bedömer Skogsstyrelsen bidrar till att tillsynen bedrivs mer enhetligt, effektivt och ändamålsenligt. Planen bidrar också till bättre planering och uppföljning av myndighetens tillsyn. Ytterligare en effekt av den samlade tillsynsplanen är att det blir tydligare för omvärlden hur myndigheten prioriterar och varför.

Enligt 6 § förordningen om Skogsstyrelsens planering, uppföljning och utvärdering av tillsyn ska tillsynsplanen beslutas av den inom myndigheten som beslutar om användningen av myndighetens resurser.

Jönköping i januari 2018

Herman Sundqvist
Generaldirektör, Skogsstyrelsen

Åsa Lundberg
Processförvaltare, Skogsstyrelsen

Definitioner

Egenkontroll

Skyldighet för en verksamhetsutövare att fortlöpande planera och kontrollera sin tillsynspliktiga verksamhet.

Objekt tillsyn

Tillsyn av lagefterlevnad på objektsnivå.

Systemtillsyn

Granskning av om verksamhetsutövarens egna system för styrning och kontroll säkerställer en korrekt tillämpning av regelverket.

Tillsyn

Verksamhet som avser självständig granskning för att kontrollera om tillsynsobjekt uppfyller krav som följer av lagar och andra bindande föreskrifter och vid behov kan leda till beslut om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelse av den objektsansvarige.

Tillsynsobjekt

En verksamhet, en åtgärd, ett område, ett naturföremål eller en djur- eller växtart som är eller ska vara föremål för tillsyn.

Verksamhetsutövare

Den eller de juridiska eller fysiska personer som ansvarar för en verksamhet eller del av sådan.

Sammanfattning

Tillsynsplanen avser verksamhetsåret 2018 och grundas på behovsutredningen ”Behovsutredning för Skogsstyrelsens tillsyn 2018–2020”, se *bilaga 1*. I behovsutredningen beskrivs behovet av tillsyn enligt skogsvårdslagen, miljöbalken, lagen om virkesmätning och timmerförordningen.

I första kapitlet redogörs för målen med Skogsstyrelsens tillsyn. Målen är uppdelade på effektmål, prestationsmål, kvalitetsmål och mål för nöjda kunder. Effektmålen är svåra att följa upp, eftersom myndighetens tillsyn endast i viss utsträckning kan bidra till att uppfylla målen. Yttre faktorer påverkar i hög grad dessa mål. Det kommer dock att följas upp i vilken utsträckning myndighetens beslut och vägledningar har följts. Även övriga mål och det ekonomiska utfallet kommer att följas upp. Hur detta kommer att göras framgår av kapitlet Uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten.

Inom objekt-tillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken kommer sex tillsynsaktiviteter att prioriteras under 2018. Tillsynsaktiviteterna är följande.

- Träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning.
- Beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen eller miljöbalken.
- Prioritering av beslut och vägledningar.
- Avsyrningar av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.
- Fältbesök för att kontrollera återväxtåtgärder.
- Tillsyn av biotopskyddsområden.

Enligt förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen ska myndigheten utöva tillsyn över att lagstiftning där Skogsstyrelsen har angetts som tillsynsmyndighet följs. Erfarenheter från tidigare års arbete med tillsyn, exempelvis fältbesök före och efter avverkning samt avsyrning efter avverkning eller utförd åtgärd visar på ett behov av att utöva tillsyn för att säkerställa att lagstiftningen följs. Miniminivåer som fångar lägstanivån för denna tillsyn har därför tagits fram. Miniminivåerna kommer att följas upp under året. Minst hälften av fältbesöken före avverkning ska leda till en tillsynsaktivitet, som till exempel en vägledning eller ett beslut. Minst cirka 300 beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen eller miljöbalken ska fattas utöver beslut om viss avverkningstidpunkt. Av de beslut och vägledningar om hänsyn som skrivs ska minst 50 procent beröra kulturmiljöer, hänsynskrävande biotoper eller skydds-zoner mot vattendrag. Minst 250 samrådsprotokoll enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska avsynas. Det ska göras minst cirka 1 150 fältbesök för att kontrollera återväxtåtgärder och åtminstone cirka 1 900 biotopskyddsområden ska besökas.

Nivån på övriga tillsynsaktiviteter inom objekt tillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken avgörs av respektive distrikt inom ramen för Skogsstyrelsens fastställda rutindokument.

Inom systemtillsynen enligt miljöbalken kommer granskning av skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna, anläggande av skogsbilväg och traktorväg, anläggande av basvägar samt dikesrensning att prioriteras. Under 2018 ska 20 tillsynsbesök genomföras hos verksamhetsutövare som omfattas av kravet på samråd i miljöbalken.

Under 2018 kommer mätmetoder för att mäta skogsbränsle att prioriteras vid tillsynen enligt lagen om virkesmätning. Även tillsyn av stockmätning kommer att genomföras. Totalt ska minst tio tillsynsbesök genomföras hos verksamhetsutövare som mäter virke.

Kontroller enligt timmerförordningen kommer att genomföras av importörer, handlare och virkesköpande företag. Totalt ska 40 kontroller genomföras, varav 30 av importörer, fem av handlare och fem av virkesköpande företag.

Inom tillsynen över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial kommer produktionsledet att prioriteras. Det ska dock endast genomföras tre tillsynsbesök under 2018, eftersom föreskrifterna håller på att ses över.

Mest resurser läggs på Skogsstyrelsens objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken. I budgeten för 2018 anslås drygt 75 miljoner kronor till detta tillsynsområde. Övriga tillsynsområden kräver betydligt mindre resurser och beräknas under 2018 kosta drygt 6 miljoner kronor.

Mål med tillsynen

Nedanstående mål uttrycker Skogsstyrelsens ambition inom tillsynsverksamheten för 2018.

Effektmål

Skogsstyrelsens tillsyn ska leda till effekter i skogen som bidrar till att uppnå de skogs- och miljöpolitiska målen. Det är många olika faktorer som påverkar tillståndet i skogen, men regelverk och tillsyn är viktiga delar. Effektmålen är också kopplade till andra delar av Skogsstyrelsens verksamhet och är även riktmärken för andra aktörer inom skogssektorn.

En del av målen kan uppnås genom tillsyn enligt flera olika lagstiftningar, till exempel kan antalet olagliga avverkningar minskas både genom tillsyn enligt timmerförordningen, skogsvårdslagen och miljöbalken. Skogsskador kan bero på flera olika skadegörare och skadeorsaker, men här avses begränsning av insektsjärjningar. Den pågående klimatförändringen kan medföra att mängden skogsskador kommer att öka.

- Tillsynen ska bidra till att god hänsyn tas till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen vid skogsbruksåtgärder.
- Tillsynen ska bidra till bättre skogsförnygringar.
- Tillsynen ska bidra till att skador på skog från insektsjärjningar begränsas.
- Tillsynen ska säkerställa en god förvaltning av naturmiljön i biotopskyddsområden.
- Tillsynen ska bidra till att förekomsten av olagliga avverkningar minskar.
- Tillsynen ska genom en korrekt mätning bidra till ett högt förtroende för resultatet av virkesmätningen i handeln med virke.
- Tillsynen av produktion och handel med skogsodlingsmaterial ska bidra till en väl fungerande marknad för skogsodlingsmaterial.

Prestationsmål

- Under 2018 ska minst det antal tillsynsaktiviteter som anges i tillsynsplanen genomföras på varje distrikt och på tillsynsenheten.

Då tillsynsplanen har tagits fram i en arbetsgrupp med representation från tillsynsenheten och samtliga regioner, samt diskuterats vid ett flertal tillfällen i tillsynsforum, är det naturligt att åtminstone de miniminivåer som uttrycks i den beslutade tillsynsplanen också genomförs.

Kvalitetsmål

- Antalet avvikelser från Skogsstyrelsens styrande dokument inom tillsyn ska minska över tid och de avvikelser som identifieras ska hanteras.

Det är viktigt att Skogsstyrelsens tillsyn håller hög kvalitet. Delar av tillsynen innebär att Skogsstyrelsen kontrollerar att olika verksamhetsutövare har system och rutiner för att efterleva lagstiftning. Det är därför högst relevant att också Skogsstyrelsen lever upp till interna och externa krav. Det är även lämpligt att ett prestationsmål balanseras med ett kvalitetsmål.

Varje år genomför tillsynsenheten minst en kvalitetsgranskning av en tillsynsaktivitet inom objektillsynen enligt skogsvårdslagen eller miljöbalken. Dessa genomförs enligt en särskild fastställd metodik där avvikelser graderas på ett speciellt sätt. Resultatet återkopplas därefter till distrikten. Det är genom dessa kvalitetsgranskningar som kvalitetsmålet kan mätas.

Nöjda kunder

Arbetet med regelförenkling ska fortsätta.

- Externa synpunkter om tillsynen ska tas om hand och återkopplas. Under 2017 mättes NKI för markägare och ombud som har fått en vägledning eller ett beslut av Skogsstyrelsen. En NKI-undersökning syftar till att mäta hur nöjda kunderna är med faktorer som bemötande, kvalitet, tillgänglighet, leveranstider eller handläggningstider, förtroende och lättillgänglig information.

Resultatet av årets undersökning har jämförts med resultatet av den NKI-undersökning som gjordes under 2013. Då kontaktades endast markägare som fått en vägledning av Skogsstyrelsen. Resultaten visar att nöjdhetsindex ligger på samma nivå 2017 som 2013 (61 av 100). Man får dock komma ihåg att resultaten inte är helt jämförbara, eftersom även ombud tillfrågades i år och att undersökningen omfattade både beslut och vägledningar.

Arbetet med regelförenkling bör fortsätta för att öka andelen nöjda kunder. Framst bör Skogsstyrelsen arbeta med föreskriftsförändringar som leder till minskad administration och större handlingsfrihet för markägarna. Skogsstyrelsen bör även vid behov föreslå förändringar i lagar och förordningar till regeringen.

Utifrån bland annat miljöledningssystem kan externa aktörer lämna synpunkter på eller förslag om vår verksamhet. Det kan till exempel vara ett påpekande om att myndigheten inte följer styrande dokument eller ett förslag till förbättring i något avseende. Externa synpunkter ska, om möjligt, alltid återkopplas till den som lämnat synpunkten.

Prioriteringar

Nedan framgår vilka tillsynsaktiviteter Skogsstyrelsen kommer att prioritera inom de olika tillsynsområdena under 2018. De tillsynsinsatser som prioriteras är valda för att i möjligaste mån uppnå målen med tillsynen.

Av behovsutredningen (*bilaga 1*) framgår hur regionerna vill prioritera olika tillsynsaktiviteter inom objekt tillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken under åren 2018–2020. Behovsutredningen har legat till grund för valda prioriteringar.

Objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken

Enligt förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen ska myndigheten utöva tillsyn över att lagstiftning där Skogsstyrelsen har angetts som tillsynsmyndighet följs. Erfarenheter från tidigare års arbete med tillsyn, exempelvis fältbesök före och efter avverkning samt avsyning efter avverkning eller utförd åtgärd visar på ett behov av att utöva tillsyn för att säkerställa att lagstiftningen följs. Skogsstyrelsens objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken kan delas in i en rad olika tillsynsaktiviteter. Miniminivåer per distrikt som fångar lägstanivån för tillsyn har tagits fram för en del av dessa aktiviteter. Miniminivåerna kommer att följas upp under 2018. Syftet med att ha miniminivåer för vissa tillsynsaktiviteter är främst att öka enhetligheten i tillsynen över landet. Erfarenhetsmässigt vet vi att en viss mängd tillsynsaktiviteter, exempelvis beslut om hänsyn, fältbesök för att kontrollera återväxter, avsyningar av samråd och tillsyn av biotopskydd, behövs för att upprätthålla en acceptabel nivå på lagefterlevnaden. En viktig del i detta är att prioritera objekt för fältbesök där behov av en tillsynsåtgärd finns. Ett mått på att vi prioriterar rätt objekt är träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning. Aktiviteter som inte finns med i listan nedan har inte några miniminivåer under 2018, men uppföljning av dessa aktiviteter kommer att göras varje månad och redovisas på distriktsnivå precis som tidigare.

Följande tillsynsaktiviteter har miniminivåer under 2018.

- **Träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning**
Minst 50 procent av fältbesöken före avverkning ska leda till en tillsynsaktivitet.
- **Beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen eller miljöbalken**
Minst 0,5 procent av antalet inkomna avverkningsanmälningar ska leda till beslut om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen. Beslut som endast avser förbud mot viss avverkningstidpunkt räknas inte in i procentsatsen. Minst ett beslut i samtliga distrikt i region Nord, utom Västernorrlands distrikt, samt Dalarnas distrikt i region Mitt distrikt ska avse hänsyn till rennäringens intressen.

- **Prioritering av beslut och vägledningar**

Minst 50 procent av antalet beslut om hänsyn, exklusive artskyddsbeslut, och minst 50 procent av antalet vägledningar om hänsyn ska beröra kulturmiljöer, hänsynskrävande biotoper eller skyddszoner mot vattendrag.

- **Avsyningar av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken**

Fem, tio eller 15 samrådsprotokoll enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska avsynas per distrikt. Antalet beror på hur många samrådsprotokoll som har skrivits på distriktet under 2016.

- **Fältbesök för att kontrollera återväxter**

Antalet fältbesök för att kontrollera återväxtåtgärder ska uppgå till minst en, minst två eller minst tre procent av antalet inkomna avverkningsärenden i medeltal under åren 2014–2016. Procentsatsen för respektive distrikt sätts utifrån resultatet av återväxtinventeringen 2011/12–2015/16.

- **Tillsyn av biotopskyddsområden**

Tillsynsbesök ska göras i minst 25 procent av de beslutade biotopskyddsområdena.

Träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning

Med träffsäkerhet menas att ett fältbesök före avverkning leder till en tillsynsaktivitet. Ett fältbesök kan leda till en mängd olika tillsynsaktiviteter. De vanligaste är vägledningar och beslut om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen samt samrådsprotokoll enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Det är viktigt för effektiviteten i verksamheten att ett fältbesök ofta leder till en tillsynsaktivitet. Därför är det rimligt att minst hälften av fältbesöken ska leda till någon form av efterföljande tillsynsaktivitet. Under 2016 hade tio distrikt en träffsäkerhet på under 40 procent och tre distrikt hade en träffsäkerhet på över 60 procent. I genomsnitt på myndigheten var träffsäkerheten 43 procent. Under 2017 har det också funnits en miniminivå på 50 procent för träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning.

Beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen eller miljöbalken

Det har under flera år funnits en stor spridning inom landet av hur många beslut som fattas om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen. Under 2016 skrev några distrikt beslut på ungefär 0,1 procent av anmälningsärendena och ett distrikt på cirka 1,1 procent av ärendena. I antal handlade det om mellan två och 33 beslut.

Beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken är bra exempel på tydlighet mot markägare, deras ombud och andra intressenter. För att minska spridningen mellan distrikten och på så sätt öka enhetligheten har det under 2017 funnits en miniminivå om att beslut om hänsyn ska fattas i minst 0,5 procent av anmälningsärendena.

Det har under året visat sig att en del distrikt når upp till eller hamnar nära miniminivån genom att i stor utsträckning skriva beslut som endast avser förbud mot viss avverkningstidpunkt. Detta var inte avsikten med miniminivån och därför ändras den nu på så sätt att dessa beslut undantas. Under 2017 har det dessutom funnits ett krav på att de distrikt som skrev många beslut under 2014 och 2015 ligger kvar på den nivån. Det kravet tas nu bort, eftersom ett sådant krav på sikt kan leda till minskad enhetlighet inom landet.

Det finns behov av att Skogsstyrelsen mer aktivt arbetar med rennäringsfrågor. Därför ska alla distrikt i region Nord, utom Västernorrlands distrikt, samt Dalarnas distrikt i region Mitt fatta minst ett beslut som avser hänsyn till rennäringens intressen under 2018.

Prioritering av beslut och vägledningar

I behovsutredningen är det tydligt att vi bör prioritera kulturmiljöer, hänsynskrävande biotoper och skyddszoner mot vattendrag i vår tillsyn. Därför bör vi också ha en miniminivå för dessa hänsynsvariabler.

Under 2016 berörde knappt 50 procent av besluten dessa variabler. För att säkra att dessa hänsynsvariabler även fortsättningsvis prioriteras högt sätts en miniminivå på 50 procent. I en nyligen genomförd kvalitetsgranskning har 100 utlottade vägledningar från 2015 och 2016 granskats. Av dessa vägledningar berörde 57 procent ovan nämnda hänsynsvariabler. För att dessa variabler även under 2018 ska prioriteras högt, samtidigt som det finns utrymme för distrikten att även prioritera andra hänsynsvariabler, sätts en miniminivå på 50 procent.

Avsyringar av samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

I samrådsärenden kan man antingen skriva ett samrådsprotokoll, som inte är juridiskt bindande eller ett beslut, som är juridiskt bindande. För att kunna utvärdera arbetssättet med samrådsprotokoll sätts en miniminivå för avsyning av samrådsprotokoll under 2018. Myndigheten får då ett bra underlag för att avgöra i vilken utsträckning samrådsprotokollen följs och om det finns skillnader mellan olika delar i landet.

De distrikt som har skrivit över 100 samrådsprotokoll under 2016 avsynar 15 protokoll. De distrikt som har skrivit 80–100 protokoll avsynar tio stycken och de som har skrivit färre än 80 protokoll avsynar fem stycken. Totalt kommer minst 250 samrådsprotokoll att avsynas i hela landet.

Distrikten bör dock avsyna högst 30 samrådsprotokoll under året, såvida inte man har speciella skäl för att avsyna fler. Det beror på att det endast är i undantagsfall som ett ärende kan drivas vidare om protokollet inte har följts. Det är därför oftast bättre att lägga resurserna på annat.

I första hand bör de samrådsprotokoll avsynas som berör områden med mycket stor betydelse för flora och fauna, anläggande av skogsbilväg och traktorväg samt

dikesrensning. Denna prioritering överensstämmer i stort med de tillsynsområden som har prioriterats i systemtillsynen enligt miljöbalken under 2016 och 2017.

Fältbesök för att kontrollera återväxtåtgärder

För att uppfylla en del av Skogsstyrelsens övergripande mål 2018, att möjliggöra ökad avverkning för ett hållbart samhälle, krävs bra återväxter. Föryngringsresultaten avviker i varierande grad från lagstiftningens krav. Andelen fältbesök efter avverkning i syfte att kontrollera återväxtåtgärder varierar ännu mer mellan olika distrikt och avspeglar inte skillnaderna i föryngringsresultaten.

Under 2016 kontrollerade myndigheten i genomsnitt återväxtåtgärder motsvarande 4,6 procent av antalet inkomna avverkningsanmälningar. Ett distrikt gjorde inga kontroller alls och ett distrikt gjorde 234 kontroller, vilket motsvarar drygt tolv procent av antalet inkomna avverkningsanmälningar. Det är rimligt att minst 1–3 procent av antalet avverkningsärenden som kom in under 2014–2016 fältbesöks under 2018.

Under 2017 har vi också haft denna miniminivå, men med procentsatsen två procent för alla distrikt. Vi har fått synpunkter på att det är för högt på vissa distrikt och att det är för lågt på andra distrikt. Därför ändras miniminivån på så sätt att distrikten ska uppnå en procent, två procent eller tre procent beroende på andelen godkända föryngringar. De distrikt som har över 90 procent godkända föryngringar under tidsperioden 2011/12–2015/16 får en miniminivå på en procent fältbesök. De distrikt som har 80–90 procent godkända föryngringar får en miniminivå på två procent och de som har mindre än 80 procent godkända föryngringar får en miniminivå på tre procent fältbesök.

Fältbesök kan göras både på marken och från luften med hjälp av helikopter. Fältbesöken kan generera antingen en vägledning eller ett föreläggande om återväxtåtgärder. För att kontrollera att markägaren har följt vägledningen eller föreläggandet kan distrikten begära in handlingar om vidtagna återväxtåtgärder i stället för att göra ett nytt fältbesök. Detta arbetssätt bör prioriteras eftersom det är kostnadseffektivt.

Hur många vägledningar och förelägganden som fältbesöken kommer att leda till är svårt att bedöma i förväg. Det kommer dock att följas upp för varje distrikt under året.

Tillsyn av biotopskyddsområden

Syftet med en regelbunden tillsyn av biotopskyddsområden är att säkerställa att områdena är korrekt och tydligt markerade i fält, att kontrollera om några skadliga åtgärder vidtagits i områdena samt bedöma behovet av naturvårdande skötsel. Då preskriptionstiden för miljöbrott är fem år är det viktigt att skadliga åtgärder som vidtagits i biotopskyddsområden upptäcks i tid, innan brottet preskriberas.

Arbetet med tillsyn av biotopskyddsområden har under senare år generellt sett getts en högre prioritet inom Skogsstyrelsen. En tydlig förbättring gentemot situationen före 2013 kan också ses i de uppföljningar av tillsynen som görs.

Under 2017 har det också funnits en miniminivå på 25 procent för tillsyn av biotopskyddsområden.

I behovsutredningen framgår att regioner och distrikt överlag ger verksamheten fortsatt hög prioritet. Det finns dock, trots den övergripande bilden av en tydlig förbättring, en för stor variation i tillsynen mellan distrikt och mellan år. Det är viktigt att en relativt jämn fördelning av antalet objekt mellan år eftersträvas, i syfte att undvika arbetsanhopningar enskilda år.

Utgångspunkten för tillsynsbehovet baseras på vad som fastställts i *Rutin – Tillsyn av biotopskyddsområden* (protokoll H-78/2012). Där framgår att tillsynen ska ske regelbundet och i normala fall utföras minst vart fjärde år. Detta innebär att tillsyn alltså ska utföras på minst en fjärdedel av distriktens biotopskyddsområden per år, så också 2018.

Skogsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att utveckla och effektivisera arbetet med tillsyn av biotopskyddsområden. Som ett led i detta arbete kommer vi under 2018 testa och utvärdera möjligheterna med att genomföra denna tillsynsverksamhet med hjälp av helikopter. Vi avser även att börja titta närmare på förutsättningarna för att använda drönare i verksamheten.

Systemtillsyn enligt miljöbalken

Under 2018 prioriteras samma tillsynsområden som 2017, det vill säga skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna, anläggande av skogsbilväg och traktorväg samt anläggande av basvägar. Utöver dessa läggs dikesrensning till som ett nytt tillsynsområde.

Tillsynsbesök kommer att göras hos 18 verksamhetsutövare som har stor avverkningsanmäld areal, men som inte har fått tillsynsbesök under 2016 eller 2017. Dessutom kommer två kommuner med stort skogsinnehav och egen förvaltning att besökas. Den geografiska spridningen av verksamhetsutövare är mindre än tidigare år. Detta beror på att det finns färre mellanstora verksamhetsutövare i norra Sverige.

Tillsyn enligt lagen om virkesmätning

Under 2018 prioriteras tillsyn av mätmetoder för att mäta primärt skogsbränsle. Skogsbränsle mäts både vid fjärrvärmeverk och vid terminaler. Även tillsyn av stockmätning och andra skyldigheter kommer att genomföras. Det utvecklas ny teknik och nya mätmetoder för travmätning som bör omfattas av tillsynen under 2018. Behovet bedöms vara minst 60 tillsynsbesök per år för att Skogsstyrelsen inom rimlig tid ska ha utfört tillsyn på de mätplatser som myndigheten har kännedom om.

Budgeten för 2018 avgör antal och fördelning mellan enklare kontroller och bredare kontroller. Minst tio kontroller ska utföras under 2018.

De verksamhetsutövare som ska få tillsynsbesök under 2018 har valts utifrån följande kriterier: mätmetoder, virkessortiment, verksamhetsutövare som mäter stor mängd virke och verksamhetsutövare som inte har kontrollerats tidigare.

Antalet företag som har anmält virkesmätning bedöms vara lägre än det antal företag som i praktiken mäter virke. Därför bör det göras inventeringar och informationsinsatser för att fler företag ska anmäla sin virkesmätning.

Kontroller enligt timmerförordningen

Kontroll av importörer

Svenska importörer är verksamhetsutövare då de första gången placerar virke eller träprodukter på EU:s inre marknad. Det innebär att endast trävaror som importeras från länder utanför EU kontrolleras. Totalt finns det drygt 4 000 företag som har importerat varor som omfattas av timmerförordningen till Sverige under det senaste året¹. Av dessa stod 290 företag för 93 procent av importvärdet².

Totalt kommer 30 importörer att kontrolleras under 2018. Av dessa kommer 18 företag att väljas ut med följande kriterium.

- Företaget har importerat varor som omfattas av timmerförordningen³, för mer än 1 miljon kronor från länder som har ett korruptionsindex⁴ lägre än 50 eller från något av länderna Singapore, Hong Kong och Taiwan under perioden 1 juli 2016 – 30 juni 2017.

Under 2018 kommer vi att fokusera på träprodukter och undantar därför pappersprodukter och pappersmassa. Singapore, Hong Kong och Taiwan är länder som ofta fungerar som transitländer för träprodukter, vilket innebär att dessa länder står som avsändarländer i Tullverkets importstatistik. Varor från Indonesien är undantagna eftersom de inte omfattas av timmerförordningen.

Utöver dessa kommer tio importerande företag som kontrollerades under 2014 eller 2015 att få återbesök. Vid återbesöken kontrolleras att systemet för tillbörlig aktsamhet fortfarande fungerar och att företaget arbetar aktivt med det.

Därtill kommer två företag att slumpmässigt väljas ut för kontroll. Det finns också möjlighet att kontrollera några företag efter tips från organisationer, företag eller allmänheten.

Under 2018 kommer provtagning att genomföras i samband med några av kontrollerna. Proverna kommer att skickas på analys för att fastställa vilka träarter som ingår i produkterna.

---

¹ Företag som har deklarerat varor för över 1 000 kronor.

² Uppgifter hämtade från Tullverket.

³ Massa och papper i kapitel 47 och 48 i kombinerade nomenklaturen undantas.

⁴ Korruptionsindex 2016 framtaget av Transparency International.

Kontroll av handlare

Handlare är enligt timmerförordningen företag som köper varor som redan har importerats till Sverige eller något annat EU-land och säljer dessa vidare, antingen till andra företag eller till konsumenter. Under 2018 kommer fem handlare att kontrolleras, för att uppmärksamma denna typ av företag på att timmerförordningen finns och ställer vissa krav på dem. Handlare som köper in tropiska träslag kommer att prioriteras.

Kontroll av virkesköpande företag

Verksamhetsutövare som släpper ut svenskt virke på EU:s marknad är oftast virkesköpande företag. Det kan även vara skogsägare som säljer virke vid väg, men majoriteten av det svenska virket avverkas av virkesköpande företag. Därför är det dessa företag som kommer att kontrolleras.

Vid satellitbildsanalysen upptäcker Skogsstyrelsen vilka områden som har avverkats utan att först ha anmälts till myndigheten. Svarkort har under 2107 skickats ut till de markägare som har en oanmäld avverkning på sin mark. De har svarat på vilket företag som har genomfört avverkningen och vilken virkesköpare på företaget de har haft kontakt med. Svarkorten ligger till grund för urvalet av företag som ska kontrolleras.

Kontroll av övervakningsorganisationer

Kontroll av en övervakningsorganisation kommer att genomföras under 2018. Det finns endast en övervakningsorganisation som är verksam i Sverige och den kontrollerades under 2016. Kontroller av övervakningsorganisationer ska enligt timmerförordningen ske minst en gång vartannat år.

Tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial

Sannolikt kommer föreskrifternas bestämmelser om krav på märkning att revideras inom överskådlig tid. Det bedöms därför inte motiverat att ha en omfattande tillsyn av efterlevnaden av dessa regler innan revideringen är klar. Antalet tillsynsbesök hålls därför på en låg nivå under 2018. Företag med verksamhet inom produktion av frö och plantor kommer att prioriteras.

Tillsynsinsatser 2018

Nedan beskrivs vilka tillsynsinsatser som ska göras på Skogsstyrelsen under 2018.

Objektinsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken

Tillsynsaktiviteter med miniminivå

I tabellerna nedan framgår miniminivåerna för respektive tillsynsaktivitet fördelade på distrikt. Miniminivåerna för träffsäkerhet vid fältbesök före avverkning och för prioritering av beslut och vägledningar beskrivs i kapitlet ”Prioriteringar” och redovisas inte i tabellerna nedan.

Besluten om hänsyn och fältbesöken för kontroll av återväxtåtgärder är beräknade på treårsmedeltalet av antalet avverkningsärenden som har kommit in till distriktet under 2014–2016. Avsyringarna av samråd är beräknade på antalet samrådsprotokoll som skrevs under 2016.

Tabell 1. Miniminivåer för tillsynsaktiviteter

Distrikt	Beslut om hänsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken	Avsyringar om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	Fältbesök kontroll återväxtåtgärder	Tillsyn av bioskyddsområden
Skellefteå	7	10	30	15
Umeå	8	15	34	59
Södra Lappland	11	5	47	44
Södra Norrbotten	9	15	57	59
Norra Norrbotten	7	5	43	64
Norra Jämtland	9	5	55	44
Södra Jämtland	12	10	73	49
Västernorrland	26	5	102	67
Dalarna	21	15	86	143
Gävleborg	22	10	88	91
Stockholm-Gotland	4	5	17	126
Sörmland-Örebro	17	15	33	142
Uppsala-Västmanland	13	15	53	107
Värmland	20	15	122	185
Halland	8	10	47	48
Jönköping	17	15	33	53
Göteborg	11	5	22	50
Skaraborg-Fyrbodalen	18	15	36	112
Blekinge	5	5	11	47
Skåne	10	15	23	120
Kronoberg	14	10	28	71
Kalmar	16	15	62	82
Östergötland	11	15	44	99
Totalt	296	250	1 146	1 877

Undantag från miniminivåerna*Undantag från kravet på tillsyn av biotopskyddsområden*

Skellefteå distrikt har utfört tillsyn av biotopskyddsområden i sådan omfattning att behovet av tillsyn är något lägre 2018. Skellefteå distrikts miniminivå för antalet tillsynsbesök i biotopskyddsområden sänks därför till 15 stycken.

Obligatoriska uppgifter

Beslut om artskydd ska fattas i enlighet med Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket.

Alla beslut som fattas ska avsynas så snart det är möjligt. Det är en för myndigheten obligatorisk uppgift. Följande typer av beslut fattas inom tillsynsområdet.

- Förelägganden om återväxtåtgärder
- Förelägganden och förbud om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen
- Beslut om avverkning i ädellövskog
- Beslut om avverkning i fjällnära skog
- Förelägganden och förbud enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Undantag från kravet på att avsyna samtliga beslut om avverkning i fjällnära skog

Enligt rutin ”Tillsyn enligt skogsvårdslagen” ska samtliga beslut avsynas efter utförd åtgärd. Beslut tas i samtliga ärenden om tillstånd till avverkning i fjällnära skog. Beslut där tillstånd lämnas innehåller villkor för såväl återväxtåtgärder som för hänsyn till andra intressen. Avsyning av sådana beslut kan därför behöva göras vid flera olika tidpunkter, vilket kräver betydande resurser.

Krav på avsyning av samtliga beslut om avverkning i fjällnära skog skulle leda till att andra, viktigare delar i tillsynsarbetet måste prioriteras bort. Ett avsteg från rutinen görs därför när det gäller avsyning av beslut om tillstånd till avverkning i fjällnära skog. Under 2018 ska minst 20 procent av dessa beslut avsynas i fråga om hänsyn och minst 5 procent i fråga om återväxtåtgärder, se *tabell 2*. Berörda distrikt är Södra Lappland, Norra Norrbotten, Södra Norrbotten, Södra Jämtland, Norra Jämtland och Dalarna.

Undantag från kravet på att avsyna samtliga beslut om avverkning i ädellövskog

Enligt rutin ”Tillsyn enligt skogsvårdslagen” ska samtliga beslut avsynas efter utförd åtgärd. Beslut tas i samtliga ärenden om tillstånd till avverkning i ädellövskog. Beslut där tillstånd lämnas innehåller villkor för hur avverkningen ska ske och för återväxtåtgärder.

Att avsyna samtliga dessa beslut är svårt och resurskrävande på grund av att det normalt krävs ett flertal åtgärder fördelade på ett flertal år innan området har en fullgod förnygring. Ett avsteg från rutinen görs därför när det gäller avsyning av

beslut om tillstånd till avverkning i ädellövskog. Under 2018 ska minst 5 procent av dessa beslut avsynas, se *tabell 2*. Berörda distrikt är Skåne, Blekinge och Halland.

Tabell 2. Miniminivåer för avsyning av beslut om tillstånd till avverkning i fjällnära skog och i ädellövskog

Distrikt	Avsyningar beslut om tillstånd, återväxter	Avsyningar beslut om tillstånd, hänsyn
Södra Lappland	6	23
Södra Norrbotten	1	4
Norra Norrbotten	1	3
Norra Jämtland	4	17
Södra Jämtland	3	11
Dalarna	0	2
Halland	1	
Blekinge	1	
Skåne	13	

Tillsynsaktiviteter utan miniminivå

Följande tillsynsaktiviteter kommer inte att ha några särskilt angivna miniminivåer under 2018, utan nivån på verksamheten avgörs av respektive distrikt inom ramen för de fastställda rutindokument som gäller för Skogsstyrelsens objektsvisa tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken.

- Fältbesök före avverkning
- Vägledning om återväxtåtgärder
- Förelägganden om återväxtåtgärder
- Vägledning om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen
- Information om lagstiftningens krav (skogsvårdslagen)
- Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
- Natura 2000-råd
- Avsyningar av vägledning om återväxtåtgärder
- Avsyningar av vägledning om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen
- Avsyningar av information om lagstiftningens krav
- Avsyningar av Natura 2000-råd

Systemtillsyn enligt miljöbalken

Tillsynen riktar sig mot verksamhetsutövare som omfattas av kravet på samråd i miljöbalken. Verksamhetsutövare som omfattas är bland annat inköps- och

avverkningsföretag inom skogsnäringen, men även övriga aktörer som utför åtgärder i skogen. Under 2018 kommer 20 tillsynsbesök att genomföras. Vilka verksamhetsutövare som kommer att få tillsynsbesök under 2018 framgår av *bilaga 2*.

Tillsyn enligt lagen om virkesmätning

Tillsynen riktar sig mot verksamhetsutövare som mäter virke enligt definitionen i Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 2014:11) om virkesmätning. Den som mäter virke ska årligen anmäla sin verksamhet till Skogsstyrelsen och lämna uppgifter om hur mycket virke som företaget mäter per år.

Minst tio kontroller kommer att genomföras under 2018. Vilka företag som kommer att få tillsynsbesök under 2018 framgår av *bilaga 3*.

Kontroller enligt timmerförordningen

Minst 30 importörer och fem handlare kommer att kontrolleras under 2018. Av kontrollerna av importörer är 28 planerade. Dessa företag framgår av *bilaga 4*. Dessutom kommer ett par företag att slumpmässigt väljas ut för kontroll. Utöver dessa kan ett antal kontroller komma att göras efter tips från organisationer eller allmänheten.

Fem virkesköpande företag kommer att kontrolleras under 2018. Urvalet av företag baseras på de svarskort om oanmäld avverkning som markägare skickade in till Skogsstyrelsen under 2017.

En övervakningsorganisation kommer att kontrolleras under 2018.

Tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial

Vilka objekt som ska besökas bestäms utifrån förteckningen över registrerade företag 2018 samt vilka anläggningar dessa företag bedriver verksamhet på. Minst tre tillsynsbesök fördelade mellan regionerna ska genomföras. Det är samma nivå som 2016 och 2017, men lägre än tidigare år.

Resurser

Totalt anslås drygt 81 miljoner kronor till Skogsstyrelsens tillsynsverksamhet i budgeten för 2018. Av dessa beräknas cirka 75 miljoner kronor användas till objektillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken. Övriga tillsynsområden beräknas kosta cirka 6 miljoner kronor.

Objektillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken

Regionerna och distrikten tilldelas resurser från förvaltningsanslaget främst baserat på hur många avverkningsärenden som distriktet förväntas hantera under kommande år.

Inför 2018 har regionerna budgeterat arbetet med objektillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken på följande sätt.

- Region Nord 21 miljoner kronor (27 procent av regionens förvaltningsanslag).
- Region Mitt 20 miljoner kronor (24 procent av regionens förvaltningsanslag).
- Region Syd 23 miljoner kronor (24 procent av regionens förvaltningsanslag).

Därutöver har skogsavdelningen budgeterat drygt 11 miljoner kronor för arbete med detta tillsynsområde.

Av regionernas ovanstående kostnader om cirka 64 miljoner kronor kommer ungefär 31 miljoner kronor att användas till att utföra fältbesök före och efter avverkning, skriva beslut och vägledningar, avsyna beslut och vägledningar, utföra samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, arbete med Natura 2000 samt tillsyn av biotopskyddsområden⁵. Dessa kostnader motsvarar 31 årsarbetskrafter och fördelar sig enligt följande.

- Region Nord 8 miljoner kronor (8 årsarbetskrafter).
- Region Mitt 11 miljoner kronor (11 årsarbetskrafter).
- Region Syd 12 miljoner kronor (12 årsarbetskrafter).

Resten av de budgeterade medlen kommer att användas till att utföra övriga tillsynsaktiviteter, som till exempel satellitbildsanalys, anmälningar om misstanke om brott, utskick av svarskort, svara på externa skrivelser, arbete med regional bedömning av bevarandestatus i artskyddsärenden tillsammans med Länsstyrelsen, kalibrering med länsstyrelsen, ärenden i domstol, samordning, kompetens-utveckling, kommunikation, planering och uppföljning.

---

⁵ Av behovsutredningen framgår hur lång tid de olika tillsynsaktiviteterna bedöms ta i anspråk. I kostnaden på 600 kronor per timme ingår lönekostnad och administrativa påslag.

Systemtillsyn enligt miljöbalken

De 20 tillsynsbesök som ska göras under 2018 tar ungefär 0,8 årsarbetskraft i anspråk. Därtill finns ett antal ärenden från 2017 som inte kommer att vara avslutade vid årsskiftet och som därför kräver en del resurser under 2018. Uppskattningsvis kommer dessa att ta 0,1 årsarbetskraft i anspråk. Därutöver behövs 0,2 årsarbetskraft för övrigt arbete, till exempel kommunikation, kompetensutveckling, planering och utvärdering. Sammantaget är således resursbehovet 1,1 årsarbetskrafter för 2018.

Kostnaden för resor och hotellövernattningar i samband med tillsynsbesök, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte mellan kontrollanterna och andra kontrollerande myndigheter samt övriga kostnader uppskattas till 100 000 kronor för 2018.

Tillsyn enligt lagen om virkesmätning

Arbetet med tillsyn enligt lagen om virkesmätning tar ungefär 1,6 årsarbetskrafter i anspråk om minst tio nya tillsynsbesök ska genomföras. Det behövs ungefär 0,5 årsarbetskraft för övergripande arbete med information, rutiner, VMK-nämnd och Kontrollkommission. Ärendena tar lång tid med omfattande kommunikation före och efter tillsynsbesöken. Mer än hälften av ärendena från 2017 kommer att avslutas först under 2018.

Kostnader för resor och logi i samband med Kontrollkommission, VMK-nämnd, tillsynsbesök och andra aktiviteter beräknas till 100 000 kronor per år. Övriga kostnader beräknas till 50 000 kronor per år. Kostnaden för att anpassa ärendehanteringssystemet Navet bedöms vara 100 000 kronor, vilket läggs till budgeten för 2018. Totalt uppgår de övriga kostnaderna till 250 000 kronor för 2018.

Kontroll enligt timmerförordningen

Arbetet med timmerförordningen tar ungefär 2,5 årsarbetskrafter i anspråk. Kostnader för resor och hotellövernattningar i samband med kontroller uppskattas till 150 000 kronor per år. Därutöver tillkommer kostnader för provtagning av träprodukter, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte som uppskattas till 50 000 kronor under 2018.

Tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial

Den avgiftsfinansierade tillsynsverksamheten tar ungefär 0,3 årsarbetskraft och de prioriterade områdena vid sidan av objektillsynen tar ungefär 0,2 årsarbetskraft i anspråk. Totalt tar tillsynsarbetet således 0,5 årsarbetskraft i anspråk under 2018. Kostnader för resor i samband med tillsynsbesök beräknas uppgå till 22 000 kronor under 2018.

Uppföljning och utvärdering av tillsynsverksamheten

Nedan beskrivs hur den tillsyn som genomförs under 2018 ska följas upp och utvärderas och vilka uppföljningar och utvärderingar som har genomförts under 2017. Avsnitten utgår från de mål med tillsynen som har beskrivits ovan.

Effektmål

Resultaten av de beslut som avsynats under 2017 kommer att sammanställas för att se i vilken utsträckning myndighetens beslut följs. Efter avsyningen registreras om besluten har följts helt, delvis eller inte alls. En sammanställning är viktig för att se i vilken utsträckning besluten följs. Om ett beslut som är förenat med vite inte följs ansöker Skogsstyrelsen om utdömande av vitet hos domstolen.

Vissa av vägledningarna om hänsyn till naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen har följts upp under 2017. Minst tio sådana vägledningarna har avsynats på varje distrikt. Det innebär att det kommer att finnas ett bra underlag för att utvärdera nyttan med vägledningarna, det vill säga i vilken utsträckning de följs och om det skiljer sig mellan olika delar av landet eller i andra avseenden.

Uppföljningen av beslut och vägledningarna blir tillsammans med kvalitetsgranskningen av vägledningarna och den NKI-undersökning som bägge gjordes 2017, en enklare typ av effektutvärdering, där effekten av två tillsynsaktiviteter utvärderas. Genom att följa upp i vilken utsträckning besluten respektive vägledningarna följs och hur dessa uppfattas av mottagaren, kommer det att bli tydligare vilket arbetssätt som bör prioriteras framöver.

Dessutom kommer det att följas upp hur många vägledningarna och förelägganden om återväxtåtgärder som skrivs på varje distrikt efter fältbesöken. Denna utvärdering är nödvändig för att kunna bedöma om miniminivån som handlar om fältbesök för att kontrollera återväxter är relevant för alla distrikt, eller om den behöver justeras inför kommande år.

De domar som rör Skogsstyrelsens verksamhet och som meddelas under året kommer att granskas. Ett urval av domarna, som är av särskilt intresse, kommer att sammanställas och analyseras ytterligare. Vid behov kommer mallar och rutiner att justeras till följd av domarna. Det bör på sikt vara möjligt att utvärdera om arbetssättet med att öka antalet förelägganden och förbud enligt skogsvårdslagen och miljöbalken leder till att det blir tydligare hur lagstiftningen ska tillämpas.

Prestationsmål

Alla miniminivåer för objektillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken kommer att följas upp för respektive distrikt under 2018.

Dessutom kommer statistik att tas fram över tillsynsaktiviteter på distrikten som inte har några miniminivåer, för att få en heltäckande bild över vilken objektillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken som har genomförts och i vilken omfattning. Syftet med statistiken är också att se vilken variation som finns inom landet. Tillsammans med till exempel inventeringsresultat kan dessa uppgifter ligga till grund för kommande tillsynsplaner.

Det kommer också att följas upp att det antal tillsynsbesök och kontroller som anges i tillsynsplanen uppnås för övriga tillsynsområden, det vill säga systemtillsyn enligt miljöbalken, tillsyn enligt lagen om virkesmätning, kontroller enligt timmerförordningen samt tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial.

Kvalitetsmål

Varje år görs en kvalitetsgranskning av minst en tillsynsaktivitet inom den objektsvisa tillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken. Under 2017 har vägledningarna om hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen granskats.

Resultatet från denna granskning visar att arbetet med vägledningarna om hänsyn fungerar ganska bra. I granskningen hittades relativt få avvikelser från vad som anges i styrande dokument och i lagstiftningen om hur vägledningarna ska utformas och hur arbetet ska ske. I vissa avseenden behöver dock vägledningarna förbättras. Det handlar främst om att ”ska” eller annan tvingande text ibland används trots att vägledningen inte är bindande för mottagaren och att det i vissa fall är oklart vilken hänsyn som bör lämnas, eftersom vägledningen är alltför allmänt formulerad.

Under 2018 kommer det att genomföras en kvalitetsgranskning av beslut där specialist inte har deltagit. Att specialist inte deltar i besluten är ett nytt arbetssätt. En kvalitetsgranskning av dessa beslut ger en bedömning av hur det här arbetssättet fungerar och om åtgärder behöver vidtas. Exempel på åtgärder kan vara förändring i mallar, rutiner eller förändringar i stödet till distrikten.

Nöjda kunder

En nöjd kund index-undersökning (NKI-undersökning) har genomförts under 2017. Den riktades till markägare och ombud som har fått en vägledning eller ett beslut från Skogsstyrelsen. Frågorna i undersökningen handlade bland annat om kvalitet och tydlighet, tillgänglighet och bemötande samt förtroende för Skogsstyrelsen.

Resultatet från undersökningen visar att förtroendet för Skogsstyrelsen i stort och för Skogsstyrelsens arbete med att se till att bestämmelserna i skogsvårdslagen följs är relativt gott, 6,8 respektive 7,0 poäng på en tiogradig skala. De som har fått en vägledning är generellt mer positiva till Skogsstyrelsen än de som har fått ett beslut.

Undersökningen visar också att endast 45 procent av de tillfrågade förstår att en vägledning är ett råd som bör följas. 31 procent tror att det är ett krav som måste följas, medan övriga har svarat att det är varken ett råd eller ett krav eller att de inte vet vad dokumentet innebär. Av de tillfrågade som har fått ett beslut förstår 73 procent att det är ett krav som måste följas. Övriga tror att det är ett råd eller varken ett krav eller ett råd.

Nästa NKI-undersökning som rör tillsynsverksamheten beräknas utföras om tre till fyra år.

Under 2018 kommer det även att följas upp vilka externa synpunkter som rör tillsynsverksamheten som kommer in till myndigheten under året och hur dessa hanteras och återkopplas till dem som lämnat synpunkterna.

Till och med 31 oktober 2017 har det kommit in 16 externa synpunkter om tillsynsverksamheten. Dessa har återkopplats till de som har lämnat synpunkterna i de fall avsändaren har varit känd. Synpunkterna har bland annat handlat om stora avverkningsanmälningar, kontakter med ombud innan beslut fattas, svarstidens längd vid kommunikation inför beslut och skogsavverkning under fåglarnas häckningstid.

Några av dessa externa synpunkter har lett till åtgärder. Till exempel har synpunkten om förtydligande av Skogsstyrelsens rutiner för att informera ombud, tillsammans med flera andra externa synpunkter lett till en sammanställning kring hur kontakter med ombud och markägare ska ske. Sammanställningen kan användas såväl externt som internt

Systemtillsyn enligt miljöbalken, tillsyn enligt lagen om virkesmätning och kontroller enligt timmerförordningen är relativt nya verksamheter för Skogsstyrelsen. För att följa upp och utvärdera tillsynen skickades under hösten 2016, våren 2017 och hösten 2017 en enkät till de företag som kontrollerades under 2016 och våren 2017 enligt miljöbalken och timmerförordningen. Frågorna handlade bland annat om hur de upplevde tillsynsbesöket, om den information som de fått före och efter besöket samt om tillsynen har påverkat verksamheten.

Ekonomi

Det är också viktigt att följa upp tillsynsverksamheten ekonomiskt. Vad objektillsynen enligt skogsvårdslagen och miljöbalken har kostat kommer att följas upp för varje distrikt. Objektillsynen av biotopskyddsområden enligt miljöbalken redovisas på en särskild projektkod och kostnaderna för den går därför lätt att följa upp. För objektillsynen enligt skogsvårdslagen och för den objektillsyn enligt miljöbalken som inte omfattar biotopskyddsområden finns en projektkod för tillsyn före skogsbruksåtgärd och en projektkod för tillsyn efter skogsbruksåtgärd. Därför blir det lite svårare att följa upp exakt vad enskilda tillsynsaktiviteter har kostat.

Det kommer dock att bli tydligt om det finns stora skillnader inom landet när det gäller hur mycket det totala antalet tillsynsaktiviteter på ett distrikt kostar. Om det finns stora skillnader i förhållande till genomförda tillsynsaktiviteter bör det undersökas vad detta beror på och hur man kan minska kostnaderna på de distrikt som har högre kostnader än andra. Det kommer också att följas upp hur stor andel av förvaltningsanslaget som respektive distrikt använder för tillsynsverksamheten.

Även systemtillsynen enligt miljöbalken, tillsynen enligt lagen om virkesmätning, kontrollerna enligt timmerförordningen och tillsynen över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial kommer att följas upp ekonomiskt.

Bilagor

- Bilaga 1 Behovsutredning för Skogsstyrelsens tillsyn 2018–2020 _____ 29
Bilaga 2 Tillsyn enligt miljöbalken 2018 (systemtillsyn)
Bilaga 3 Tillsyn enligt lagen om virkesmätning 2018
Bilaga 4 Tillsyn enligt timmerförordningen 2018

Bilagorna 2–4 är sekretessbelagda.

Behovsutredning för Skogsstyrelsens tillsyn 2018–2020

Författare

Anna-Clara Sjöström (red.)

Christoffer Gillström

Åsa Lundberg

Jörgen Ringagård

Lena Sandell

Jennie Sverker

Claes Uggla

Fotograf

Belinda Christensen

Innehåll

Förord	5
Definitioner	6
Egenkontroll	6
Objekt tillsyn	6
Systemtillsyn	6
Tillsyn	6
Tillsynsobjekt	6
Tillsynsplan	6
Verksamhetsutövare	6
Sammanfattning	7
Styrning av myndighetens tillsyn	9
Skogspolitiska mål	9
Produktionsmålet	9
Miljömålet	9
Miljökvalitetsmål	9
Skogsstyrelsens instruktion	9
Lagstiftning	10
Objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen	11
Beskrivning av tillsynsuppdraget	11
Anläggning av skog på produktiv mark	11
Avverkning av skog på produktiv skogsmark och åtgärder på skogliga impediment	11
Fjällnära skog och samråd inom rennäringens året-runt-marker	11
Ådellövskog	12
Åtgärder mot skadliga insekter	12
Hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennärings	12
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	12
Anläggning av skog på produktiv mark	12
Avverkning av skog på produktiv skogsmark	13
Fjällnära skog	13
Ådellövskog	14
Åtgärder mot skadliga insekter	14
Hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennäring	14
Tidigare års tillsyn	15
Behov av tillsyn 2018–2020	16
Region Syd	16
Region Mitt	17
Region Nord	17
Skogsenheten	18
Tillsynsenhetens bedömning	18
Uppskattat resursbehov för objekt tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken 2018–2020	18

Objekt tillsyn enligt miljöbalken	20
Biotopskyddsområden	20
Beskrivning av tillsynsuppdraget	20
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	20
Tidigare års tillsyn	20
Behov av tillsyn 2018–2020	21
Uppskattat resursbehov 2018–2020	21
Skogsbruksåtgärder i Natura 2000-områden	22
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	22
Tidigare års tillsyn	22
Behov av tillsyn 2018–2020	23
Anmälan om samråd för skogsbruksåtgärder	23
Beskrivning av tillsynsuppdraget	23
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	23
Tidigare års tillsyn	24
Behov av tillsyn 2018–2020	25
Systemtillsyn enligt miljöbalken	26
Beskrivning av tillsynsuppdraget	26
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	26
Tidigare års tillsyn	27
Behov av tillsyn 2018–2020	27
Uppskattat resursbehov 2018–2020	27
Lagen om virkesmätning	29
Beskrivning av tillsynsuppdraget	29
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	29
Mätplatser, företag och omfattning på verksamhet som ska följa lagen	29
Tidigare års tillsyn	30
Behov av tillsyn 2018–2020	30
Uppskattat resursbehov 2018–2020	32
Timmerförordningen	33
Beskrivning av tillsynsuppdraget	33
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	33
Tidigare års tillsyn	33
Behov av tillsyn 2018–2020	34
Uppskattat resursbehov 2018–2020	35
Produktion av och handel med skogsodlingsmaterial	36
Beskrivning av tillsynsuppdraget	36
Tillsynsområden och tillsynsobjekt	36
Tidigare års tillsyn	37
Behov av tillsyn 2018–2020	37
Uppskattat resursbehov 2018–2020	38

Förord

Av Skogsstyrelsens instruktion framgår att Skogsstyrelsen är förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sätt att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås. Att bedriva tillsyn är en viktig del i arbetet med att verka för att de skogspolitiska målen nås. Andra delar är till exempel arbete med områdesskydd, information, rådgivning och dialog med skogssektorn.

Behovsutredningen avser perioden 2018–2020 och beskriver behovet av tillsyn enligt skogsvårdslagen, miljöbalken, lagen om virkesmätning och timmerförordningen. Det första året beskrivs mer utförligt och de andra åren beskrivs mer översiktligt. Behovsutredningen ses över årligen inför upprättandet av den samlade tillsynsplanen.

Regeringen har i förordningen (2016:349) om Skogsstyrelsens planering, uppföljning och utvärdering av tillsyn föreskrivit att Skogsstyrelsen ska göra en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens ansvarsområde. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Den ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Den samlade tillsynsplan som myndigheten årligen ska upprätta ska grundas på behovsutredningen. Förordningen omfattar skogsvårdslagen, lagen om virkesmätning och lagen om handel med timmer och trävaror (timmerförordningen).

I miljötillsynsförordningen (2011:13) finns krav på behovsutredning och tillsynsplan för Skogsstyrelsens ansvarsområden enligt miljöbalken. Även enligt den förordningen ska behovsutredningen avse en tid om tre år, men ska ses över vid behov och minst en gång varje år. För varje verksamhetsår ska myndigheten upprätta en tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på behovsutredningen.

Enligt 6 § förordningen om Skogsstyrelsens planering, uppföljning och utvärdering av tillsyn ska behovsutredningen beslutas av den inom myndigheten som beslutar om användningen av myndighetens resurser. Beslut om fastställande av denna behovsutredning har fattats av Herman Sundqvist, generaldirektör för Skogsstyrelsen.

Definitioner

Egenkontroll

Skyldighet för en verksamhetsutövare att fortlöpande planera och kontrollera sin tillsynspliktiga verksamhet.

Objekt tillsyn

Tillsyn av lagefterlevnad på objektsnivå.

Systemtillsyn

Granskning av om verksamhetsutövarens egna system för styrning och kontroll säkerställer en korrekt tillämpning av regelverket.

Tillsyn

Verksamhet som avser självständig granskning för att kontrollera om tillsynsobjekt uppfyller krav som följer av lagar och andra bindande föreskrifter och vid behov kan leda till beslut om åtgärder som syftar till att åstadkomma rättelse av den objektsansvarige.

Tillsynsobjekt

En verksamhet, en åtgärd, ett område, ett naturföremål eller en djur- eller växtart som är eller ska vara föremål för tillsyn.

Tillsynsplan

Planeringsverktyg som tydliggör myndighetens tillsynsarbete.

Verksamhetsutövare

Den eller de juridiska eller fysiska personer som ansvarar för en verksamhet eller del av sådan.

Sammanfattning

Behovsutredningen avser perioden 2018–2020 och beskriver behovet av tillsyn enligt skogsvårdslagen, miljöbalken, lagen om virkesmätning och timmerförordningen. Behovsutredningen ses över årligen inför upprättandet av den samlade tillsynsplanen.

Tillsynsarbetet ska utföras som en fortlöpande process, där de olika faserna behovsutredning, översyn av resurser och kompetens, planering, genomförande och utvärdering följer på och återkopplar till varandra.

Tillsyn enligt skogsvårdslagen kan delas in i två delar, tillsyn före respektive efter avverkning. Före avverkning prioriteras tillsyn av de ärenden där den planerade avverkningen kan innebära risk för bristande miljöhänsyn eller dåliga återväxtresultat. Efter avverkning gäller tillsynen främst kontroll av utförd avverkning och vidtagna återväxtåtgärder. Dessutom utövar Skogsstyrelsen tillsyn över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial.

Behovet av tillsyn enligt skogsvårdslagen bedöms under de närmaste åren vara störst vid avverkningar som berör hänsynskrävande biotoper, skydds-zoner mot vattendrag, kulturmiljöer och artskydd. Behovet av tillsyn bedöms öka vid avverkningar som berör erosionskänsliga marker.

Skogsstyrelsens tillsyn enligt miljöbalken består av tillsyn av biotopskyddsområden, tillsyn av skogsbruksåtgärder i Natura 2000-områden och tillsyn av samrådspliktiga skogsbruksåtgärder. När det gäller tillsyn över de samrådspliktiga åtgärderna utövar myndigheten både objekt-tillsyn och systemtillsyn.

Behovet av tillsyn av biotopskyddsområden är stort och tillsynen bör under de närmaste åren fortsätta i den omfattning som sker i dag. Behovet av att skriva Natura 2000-råd bedöms vara i stort sett oförändrat under de närmaste åren. Avsyring av råden efter utförd avverkning bedöms dock behöva öka. Ärenden tas upp till samråd då höga naturvärden riskerar att påverkas. Inom region Syd finns det behov av att ta upp fler dikesrensningar för samråd. Inom region Mitt bedöms samråden öka om skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna.

Behovet av systemtillsyn enligt miljöbalken bedöms som stort och tillsynen bör fortsätta i ungefär den omfattning som sker i år. I tillsynen bör tillsynsområdena skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna, anläggande av skogsbilvägar, traktorvägar och basvägar samt dikesrensning prioriteras under 2018.

Skogsstyrelsen är ansvarig för att utöva tillsyn över de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen om virkesmätning. Bland annat granskas mätmetoder. Tillsynen bedrivs både som objekt-tillsyn och systemtillsyn. Omfattningen av tillsynen enligt lagen om virkesmätning bör öka jämfört med i år. Mätmetoder för primärt skogsbränsle och övriga stickprovskontroller bör prioriteras i tillsynen under 2018.

Kontroller enligt timmerförordningen görs hos företag som importerar virke eller trävaror som omfattas av timmerförordningen och hos virkesköpande företag. Skogsstyrelsen kontrollerar att företagen har ett system för tillbörlig aktsamhet. Behovet av tillsyn enligt timmerförordningen är fortsatt stort och kontrollerna bör även under kommande år främst riktas mot importörer av virke och trävaror.

Tillsynen över produktion av och handel med skogsodlingsmaterial bör tills vidare prioriteras på samma sätt som under 2016 och 2017, det vill säga ett lägre antal besök per år, där delvis nya arbetssätt prövas i mindres skala.

Styrning av myndighetens tillsyn

Skogspolitiska mål

I det skogspolitiska beslutet från 1993 (regeringens proposition 1992/93:226) anges två mål, ett produktionsmål och ett miljömål. Dessa är jämförbara.

Produktionsmålet

Skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt hög avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användning av vad skogen producerar.

Miljömålet

Skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Miljökvalitetsmål

Miljömålen tydliggör den rådande miljöpolitiken i Sverige. Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och innebär att vi till nästa generation ska kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Skogsstyrelsen har särskilt ansvar för uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålet levande skogar. De nationella miljökvalitetsmålen ger vägledning om prioriteringar i tillsynen.

Skogsstyrelsens instruktion

Av förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen framgår att Skogsstyrelsen är förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket. Myndigheten har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sätt som leder till att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås. Myndigheten ska utöva tillsyn över att lagstiftning där Skogsstyrelsen har ansetts som tillsynsmyndighet följs. Skogsstyrelsen ska också verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Lagstiftning

Skogsstyrelsen har tillsynsansvar för skogsvårdslagen (1979:429), vissa delar av miljöbalken (1998:808), lagen (2014:1005) om virkesmätning och timmerförordningen¹.

Av 1 § skogsvårdslagen framgår att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Skogsvårdslagstiftningen anger ramarna och de grundläggande kraven för hur skogsbruket ska bedrivas.

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. I miljöbalken uttrycks detta genom balkens rättsligt bindande syfte och de allmänna hänsynsreglerna.

Lagen om virkesmätning har tillkommit för att säljare och köpare av virke ska ges likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överläts är rimlig. Lagen gäller för mätning av virke från hela det avverkade trädet, oavsett trädslag. Det innebär att lagen omfattar mätning av sågtimmer, massaved och primärt skogsbränsle.

Timmerförordningen är en EU-förordning som syftar till att minska handeln med olagligt avverkat virke inom EU. Av förordningen framgår att det är förbjudet att handla med virke och trävaror som härrör från olaglig avverkning. Det finns också ett krav på att alla som släpper ut virke och trävaror på EU:s marknad ska ha ett system för tillbörlig aktsamhet.

Tillsynsarbetet ska utföras som en fortlöpande process, där de olika faserna behovsutredning, översyn av resurser och kompetens, planering, genomförande och utvärdering följer på och återkopplar till varandra.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 995/2010 av den 20 oktober 2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden

Objektillsyn enligt skogsvårdslagen

Beskrivning av tillsynsuppdraget

Av 33 § skogsvårdslagen (1979:429) framgår att Skogsstyrelsen utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Anläggning av skog på produktiv mark

I 5 § skogsvårdslagen anges att ny skog ska anläggas på produktiv skogsmark om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas tillvara på ett godtagbart sätt. Vidare framgår av 6 § att vid anläggning av ny skog ska de föryngringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. Den produktiva skogsmarkens ägare är ansvarig för anläggning och vård av ny skog.

Avverkning av skog på produktiv skogsmark och åtgärder på skogliga impediment

Av 10 § skogsvårdslagen framgår att avverkning av skog på produktiv skogsmark ska vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Skogsstyrelsen har med stöd av 10 § skogsvårdslagen och 11 § skogsvårdsförordningen meddelat föreskrifter om lägsta ålder för föryngringsavverkning.

I 12 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) och i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen finns bestämmelser om hur stor areal som får föryngringsavverkas, beroende på hur stor areal produktiv skogsmark det finns på brukningsenheten.

I 13 a § skogsvårdslagen anges att avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling inte får ske på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd får dock avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Den produktiva skogsmarkens ägare är enligt 14 § skogsvårdslagen skyldig att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning samt uttag av skogsbränsle och skyddsdikning i samband med avverkning och vad han eller hon avser göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning. Vidare är skogsmarkens ägare skyldig att meddela vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning inom renskötelsens året-runt-marker och vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skogen.

Fjällnära skog och samråd inom rennäringens året-runt-marker

Enligt 15 § skogsvårdslagen får avverkning i fjällnära skog inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd. Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling. I ansökan om tillstånd till avverkning ska sökanden redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens

och rennäringens intressen, samt trygga återväxten av skogen. Detta framgår av 16 § skogsvårdslagen.

Av 20 § skogsvårdslagen framgår att innan avverkning sker inom renskötselns året-runt-marker ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd.

Ädellövskog

Av 25 § skogsvårdslagen framgår att det i bestånd av ädellövskog inte får vidtas åtgärder som leder till att beståndet upphör att vara ädellövskog. Efter annan avverkning än röjning eller gallring ska ny ädellövskog anläggas på området.

Enligt 27 § skogsvårdslagen får annan avverkning än röjning eller gallring i ett bestånd av ädellövskog inte påbörjas innan Skogsstyrelsen lämnat tillstånd till detta. I ansökan om tillstånd ska sökande redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

Åtgärder mot skadliga insekter

I 29 § skogsvårdslagen anges att skogsmarkens ägare är ansvarig för att bekämpningsåtgärder vidtas vid insektshärjning, att skadad skog upparbetas och för utforsling eller lagring av virke och andra åtgärder som behövs för att motverka uppkomsten av yngelhärdar. Skogsstyrelsen har med stöd av 29 § skogsvårdslagen och 29 § skogsvårdsförordningen meddelat föreskrifter om bekämpningsåtgärder mot skadliga insekter.

Hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennäringen

Av 30 § skogsvårdslagen framgår att hänsyn ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog.

I Skogsstyrelsens föreskrifter till skogsvårdslagen anges närmare vilken hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen. Med skötsel av skog avses avverkning, hyggesbehandling, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbil- och traktorvägar, bas- och stickvägar, skogsgödsling, skogsmarkskalkning, avlägg och andra skogsbruksåtgärder.

Enligt 31 § skogsvårdslagen ska vid skötsel av skog i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av trädsamlingar och skogsbilvägars sträckning den anpassning ske som uppenbart påkallas med hänsyn till rennäringen.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Anläggning av skog på produktiv mark

En stor del av Skogsstyrelsens tillsyn utgår från de anmälningar om avverkning som kommer in till Skogsstyrelsen. Det är ett stort antal ärenden, ca 60 000 per år. Vilka områden som har avverkats kontrolleras varje år med hjälp av satellitbildsanalys.

De markägare som har avverkat får ett svarskort från Skogsstyrelsen med frågor om vilka föryngringsåtgärder som har vidtagits. Utifrån de uppgifter som kommer in planeras kommande tillsynsåtgärder. Det kan vara besök i fält, vilket ibland sker med hjälp av helikopter, för att bedöma om vägledning eller föreläggande behöver skrivas.

Det finns möjlighet att begära in handlingar från markägaren som styrker att han eller hon gjort de åtgärder som krävs för att föryngringen ska bli godkänd. Vägledningar kan således följas upp antingen genom att handlingar begärs in eller genom fältbesök. Om Skogsstyrelsen har förelagt markägaren om att vidta föryngringsåtgärder besöks området i fält när tiden för föreläggandet har gått ut och bedömning görs om Skogsstyrelsen behöver vidta ytterligare åtgärder i ärendet.

Avverkning av skog på produktiv skogsmark

Föryngringsavverkningar på minst 0,5 hektar ska anmälas till Skogsstyrelsen. Anmälningarna kontrolleras mot en checklista och sedan väljs, utifrån en riskbedömning, en del av anmälningarna ut och handläggs vidare. Av dessa väljs sedan vissa ut för att kontrollera lagefterlevnad när det gäller till exempel hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, framtida föryngringsåtgärder och avverkningsmetod. Kontakter sker med markägaren eller markägarens ombud. Vid behov skrivs information om lagens krav när det gäller föryngringsåtgärder och avverkningsmetod, vägledningar eller beslut i form av förelägganden eller förbud.

I de fall Skogsstyrelsen upptäcker att avverkning utförts utan att anmälan om avverkning lämnats in till Skogsstyrelsen lämnas ärendet till åklagar- eller polismyndigheten. Av resursskäl har Skogsstyrelsen dock inte möjlighet att anmäla alla misstänkta brott, utan vissa prioriteras bort. De flesta av de ärenden som lämnas till åklagare- eller polismyndigheten upptäcks vid den årliga satellitbildsanalysen.

Fjällnära skog

Tillstånd till avverkning krävs i fjällnära skog. Med fjällnära skog avses geografiskt bestämda områden vars lägen och utsträckning framgår av förordningen (1991:3) om gränserna för fjällnära skog. När tillstånd till avverkning ges i fjällnära skog ska hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens samt rennäringens intressen finnas med som villkor i beslutet. Det finns även möjlighet att ställa krav på vilka återväxtåtgärder som ska vidtas.

Inom de delar av den fjällnära skogen som också utgör året-runt-marker för rennäringen ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd innan föryngringsavverkning eller avverkning för byggande av skogsbilväg påbörjas. Skogsstyrelsen skickar information till sökanden om att berörd sameby ska beredas tillfälle till samråd, om så inte har skett. Ansökan om avverkning är komplett först när det finns en skriftlig bekräftelse om att berörd sameby har beretts tillfälle till samråd. Ett beslut kan avse antingen ett medgivande eller ett avslag till ansökt avverkning.

Av det totala antalet avverkningsärenden som berör rennärningen utgör antalet ärenden inom fjällnära skog endast en liten del. I Skogsstyrelsens statistik för 2016 redovisas 295 ärenden inom fjällnära skog.

Ädellövskog

Tillsynsobjekten utgörs av de tillstånd till avverkning som beslutas av Skogsstyrelsen. Under 2016 fick Skogsstyrelsen 318 ansökningar om tillstånd till avverkning i ädellövskog. När tillstånd till avverkning ges i ädellövskog får Skogsstyrelsen besluta om hur avverkningen och anläggningen av ny ädellövskog ska genomföras.

Åtgärder mot skadliga insekter

Skogsstyrelsen har möjlighet att kräva att åtgärder vidtas för att förhindra angrepp av de skadliga insekterna större märgborre, åttatandad barkborre och sextandad barkborre. Myndigheten kan skicka informationsbrev till markägare kring gällande regler, förelägga med eller utan vite och anmäla misstanke om brott.

Skogsstyrelsen har även föreskrivit vilka områden som ska vara bekämpningsområden, med skärpta krav på bekämpning av granbarkborre och större möjlighet för Skogsstyrelsen att påverka bekämpningsarbetet. Efter storm eller insektsangrepp bedömer Skogsstyrelsen om inventering behöver göras och vilka åtgärder som behöver vidtas i det aktuella fallet.

Hänsyn till naturvärden, kulturmiljövärden och rennärning

Urvalet av tillsynsobjekt baseras till största delen på de anmälningar om avverkning som lämnas in till Skogsstyrelsen. De anmälningar som berör kända höga natur- och kulturmiljövärden eller är av stor betydelse för rennärningen prioriteras för tillsyn. Ofta är det nödvändigt att det anmälda området fältbesöks för att kunna bedöma vilken hänsyn som krävs för att uppfylla lagstiftningens krav, men i vissa fall räcker det med underlag i form av flygfoton och annat geografiskt informationsmaterial. Tillsynen resulterar antingen i en vägledning eller i ett beslut. En vägledning eller ett beslut om föreläggande eller förbud som avser miljöhänsyn ska grundas på 7 kap. föreskrifterna till skogsvårdslagen och får inte avsevärt försvåra pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten.

Vid tillsyn efter avverkning kontrolleras om vägledningar och beslut har följts. Samtliga beslut följs upp och i viss utsträckning även vägledningar. Uppföljningen kan ske via fältbesök eller genom att på annat sätt inhämta information. Vid tillsyn efter avverkning kontrolleras även om skador uppstått och då kan i vissa fall föreläggande om återställande beslutas. Tillsynen görs dels genom fältbesök, dels genom uppföljning av utförd avverkning genom den årliga satellitbildsanalysen. Tillsyn efter avverkning görs även som riktade tillsynskampanjer över större områden med hjälp av helikopter, till exempel för att upptäcka allvarliga körskador på och vid vattendrag och kulturlämningar.

Inom renskötselområdet finns krav på att hänsyn tas till rennärningens intressen. Ligger markerna inom fjällnära skog måste en ansökan om tillstånd för avverkning lämnas in. I övriga fall räcker det med en anmälan om avverkning. I

båda fallen ska hänsynen till rennäringsredovisas i ansökan respektive anmälan. Vid handläggningen av ärendena kontrolleras att hänsynen är redovisad och att ansökan eller anmälan i övrigt är korrekt ifylld innan tillstånd kan ges eller sexveckorsfristen inledas. Då tillstånd till avverkning i fjällnära skog ges, villkoras i tillståndet vilken hänsyn till rennäringsintressen som ska tas. Då Skogsstyrelsen får in en anmälan om avverkning inom dessa områden kan vägledning eller beslut om förelägganden eller förbud skrivas för att hänsyn till rennärings ska tas.

Tidigare års tillsyn

Tillsyn enligt skogsvårdslagen kan delas in i två delar, tillsyn före respektive efter avverkning. Före avverkning prioriteras tillsyn av de ärenden där den planerade avverkningen kan innebära risk för bristande miljöhänsyn eller dåliga återväxtresultat. Efter avverkning gäller tillsynen främst kontroll av utförd avverkning och vidtagna återväxtåtgärder.

Traditionellt har tyngdpunkten på Skogsstyrelsens tillsyn legat på återväxtåtgärder. Regionernas distrikt har haft stor frihet att själva, utifrån behov, prioritera vilka objekt man utövar tillsyn på. En tillbakablick till åren kring millennieskiftet visar att antalet så kallade råd om återväxtåtgärder för att uppfylla lagstiftningens krav, vilka numera benämns vägledningar, var ca 3 000 per år. Antalet förelägganden om återväxtåtgärder översteg 200 per år. Nivåerna var betydligt högre än dagens och dessutom skrevs beslut om säkerhet för återväxtåtgärder i ca 200 ärenden per år. Sådana beslut är ovanliga i dag. Tillsynsinsatserna avseende återväxtåtgärder hade även då, liksom i dag, en nordlig tyngdpunkt i landet.

Kring millennieskiftet var det årliga antalet råd (vägledningar) om naturvård och rennärings knappt 2 000 stycken, men då räknades även råd i tillståndsärenden inom svårföryngrad skog och ädellövskog med. Uppgifterna är därför inte jämförbara med dagens, men antalet vägledningar om miljöhänsyn utanför tillståndsområdena var lägre än i dag. Förbud eller förelägganden i ärenden om miljöhänsyn förekom knappast.

Efter de kraftiga stormarna under 2005 och senare har det funnits behov av att informera om de bestämmelser som gäller för att förebygga och bekämpa angrepp av skadliga insekter. Särskilt 2007 gjordes betydande insatser som resulterade i information om lagstiftningens krav i ca 3 000 fall. Däremot har antalet förelägganden om bekämpningsinsatser varit få.

År 2009 minskade antalet vägledningar och förelägganden kraftigt, och det gällde både återväxtåtgärder och miljöhänsyn. En handlingsplan för effektivare tillsyn beslutades 2011 och denna följdes av en åtgärdsplan 2012.

Under 2010 började Skogsstyrelsen att arbeta för att fler förelägganden och förbud om miljöhänsyn skulle skrivas. Det året fattades åtta sådana beslut i hela landet. År 2012 hade antalet förelägganden och förbud om miljöhänsyn ökat till 61 beslut.

För att nyttja tillsynsresurserna effektivare och enhetligare beslutade generaldirektören 2013 att Skogsstyrelsen skulle utöva så kallad ”Skarpars tillsyn”, med möjlighet att i vissa fall fatta beslut om miljöhänsyn utan att besöka objektet i fält.

Antalet förelägganden och förbud om miljöhänsyn har ökat för sjätte året i rad, och totalt fattade Skogsstyrelsen 306 sådana beslut under 2016. Bland regionernas distrikt fanns det en variation i antal från 33 till två fattade beslut. Ett trendbrott syns dock i det sedan flera år kraftigt ökande antalet vägledning om miljöhänsyn genom att antalet har minskat med cirka 12 procent under 2016 jämfört med 2015. Mellan 2014 och 2015 ökade antalet med cirka 35 procent. Under 2016 skrevs 1 955 vägledning om miljöhänsyn.

Besluten om artskydd ökar på myndigheten. Under 2016 handlade ungefär en fjärdedel av besluten enligt 30 § skogsvårdslagen och 12 kap. 6 § miljöbalken om artskydd. Många av dessa beslut är av en enklare typ, till exempel då det handlar om att förbjuda avverkning under en viss tidsperiod.

Under 2010 skrevs 168 beslut om återväxtåtgärder och 2014 hade antalet minskat till 107 beslut. Bland distrikten var variationen i antal beslut stor. Antalet beslut om återväxtåtgärder har dock ökat kraftigt under 2016 jämfört med 2015. Det beror till stor del på att några distrikt har prioriterat denna verksamhet. Det har också blivit möjligt att skicka ett föreläggande om återväxtåtgärder utan att detta har föregåtts av en vägledning. Under 2016 skrevs 204 förelägganden om återväxtåtgärder, att jämföra med 121 under 2015. Bland distrikten är variationen i antal beslut fortfarande stor, från 56 till noll fattade beslut.

Det totala antalet vägledning om återväxtåtgärder fortsatte att minska kraftigt under 2016. Den viktigaste orsaken till detta var att föreläggande utan föregående vägledning prioriterades högre än tidigare. Antalet vägledning om återväxtåtgärder uppgick till endast 491 och ligger nu på en historisk låg nivå.

Behov av tillsyn 2018–2020

Region Syd

De inventeringar som Skogsstyrelsen gör visar att det finns brister i hänsynen till kulturmiljöer, hänsynskrävande biotoper och skyddszoner mot vattendrag. Inom dessa områden finns ett stort behov av tillsyn inom regionen. Dessutom innebär de nya riktlinjerna för artskyddsarbetet ett ökat behov av objektsvis tillsyn.

Vägledning ses som ett kostnadseffektivt sätt att arbeta med att tydliggöra lagens krav och som också är möjliga att följa upp. Det finns dock en variation inom regionen i vilken utsträckning man upplever att vägledningarna efterlevs. Vissa distrikt strävar efter att öka antalet beslut på bekostnad av vägledningarna.

Beslut om hänsyn skrivs när det bedöms att det finns förhållandevis stor risk för skada på natur- eller kulturmiljön. Det skrivs flest beslut i artskyddsärenden och vid risk för bristande hänsyn till kulturmiljöer, hänsynskrävande biotoper och skyddszoner mot vattendrag. Behov av att skriva beslut finns även då aktörer med låga hänsynsambitioner är involverade och då avverkningsanmälningarna är dåligt

ifyllda. Det finns även behov av att skriva fler beslut för att förebygga allvarliga körskador.

Ett stort problem när det gäller att prioritera rätt ärenden är bristfälliga avverkningsanmälningar. Allt för ofta fylls de inte i på det sätt som är avsett, vilket gör att det inte tydligt framgår vilken hänsyn som planeras att tas.

Region Mitt

Inom regionen finns det enligt inventeringsresultaten stora brister i lämnad hänsyn vid hänsynkrävande biotoper. Detta bekräftas av regionen. Dessutom finns stora brister i skyddszoner mot vattendrag. Detta framgår inte på samma sätt av inventeringsresultaten, men har upptäckts i samband med fältbesök. Föryngringarna blir allt bättre, precis som inventeringsresultaten visar. Det finns ofta ett stort inslag av självföryngrade plantor av lövträd.

Regionen bedömer att behovet av objektsvis tillsyn har ökat under de senaste åren vid avverkningar som berör artskydd, skyddszoner mot vattendrag och jordbruksmark, hänsynkrävande biotoper, överfarter i vattenmiljöer och tidigare lämnad hänsyn. Inom de närmaste åren kommer sannolikt pausen i nyckelbiotopsinventeringen i nordvästra Sverige, riktlinjerna för artskyddsarbetet och stormar med efterföljande insektsangrepp öka behovet av tillsyn. Stort behov av tillsyn ser man också i områden närmast den fjällnära skogen, där ingen nyckelbiotopsinventering har gjorts och där det finns stora områden med naturvärden. Dessutom bedömer man att en ökande del av resurserna kommer att gå till uppföljning av beslut.

Det skrivs redan relativt mycket vägledningar inom regionen, men möjligen finns det behov av att skriva fler vägledningar om kulturmiljöer, framför allt de som kan skrivas utan föregående fältbesök.

Besluten behöver främst skrivas om hänsynkrävande biotoper, skyddszoner, artskydd, markberedning mot värdefulla vattendrag och erosionskänsliga marker. Besluten handlar oftast om hänsyn som ska lämnas, men det är lätt att glömma effekterna av markberedningen. Man bör därför fundera på när i tiden man ska avsyna besluten.

Region Nord

Inom regionen ser man störst behov av tillsyn när det gäller hänsynkrävande biotoper och kulturmiljöer. På vissa distrikt upplever man också ett stort behov av tillsyn i återväxtärenden, bland annat beroende på svåra viltskador.

Inom regionen vill man prioritera beslut framför vägledningar. Detta gäller både beslut om hänsyn och förelägganden om återväxtåtgärder. Störst behov av att skriva beslut finns då hänsynkrävande biotoper och kulturmiljöer riskerar att påverkas.

Inom regionen bedömer man att behovet av fältbesök före avverkning kommer att öka på grund av minskad tillgång på gammal skog hos bolagen. Även älgskadorna kommer att förändra behoven av tillsyn inom de närmaste åren, precis som

riktlinjerna för artskyddsarbetet, pausen i nyckelbiotopsinventeringen i nordvästra Sverige och avverkningar på erosionsbenägna marker.

Skogsenheten

Skogsenheten bedömer att det finns behov av att öka tillsynen av hänsyn i skyddszoner, eftersom den ofta är dålig. Det är viktigt att skriva beslut i stället för vägledning när det till exempel gäller förhindrade av körskador, skyddszoner mot vattendrag och kulturmiljöer, eftersom det då går att åtalsanmäla eller, om beslutet är förenat med vite, ansöka om utdömmande av vitet om skada har uppstått.

Inom de närmaste åren bedömer skogsenheten att avverkningar inom erosionskänsliga områden kommer att öka. I dessa fall är det extra viktigt att skriva beslut eftersom effekten av häftiga skyfall och avverkningar, körskador, felaktigt byggda vägar med mera kan bli förödande för människor och infrastruktur.

Tillsynsenhetens bedömning

Inventeringsresultaten visar att återväxterna blir allt bättre i stora delar av landet. I dessa landsdelar bör därför tillsynen under de närmaste åren alltmer rikta in sig på hänsyn till natur- och kulturmiljön.

När myndigheten fattar ett beslut om hänsyn eller skriver en vägledning om hänsyn bör ambitionen vara att man efter fältbesök i större utsträckning än nu beskriver all hänsyn upp till intrångsbegränsningen som behöver tas inom objektet som avverkningsärendet omfattar. Även i beslut och vägledning där det inte görs fältbesök bör man ta med fler hänsynskrav där det är möjligt.

Vägledningarna om hänsyn behöver bli mer precisa. Många vägledningarna beskriver alltför vagt vad som behöver göras inom objektet för att uppnå lagens krav. Detta leder också till att det är svårt att vid en avsyning bedöma om vägledningarna har följts eller inte.

Tillsynsenheten bedömer att antalet beslut om artskydd kommer att fortsätta att öka under de närmaste åren.

Uppskattat resursbehov för objekt-tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken 2018–2020

Under 2015 använde Skogsstyrelsen ungefär 78 miljoner kronor för objekt-tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken.² Av detta användes ungefär 33 miljoner kronor till tillsyn före skogsbruksåtgärd och 16 miljoner kronor till tillsyn efter skogsbruksåtgärd. Övriga medel har bland annat använts till tillsyn av biotopskyddsområden, enheternas stöd till distrikten, kompetensutveckling, informationsutbyte och utveckling av IT-stöd.

Under 2016 minskade resurserna till myndighetens objekt-tillsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken till ungefär 75 miljoner kronor. Av detta användes

---

² Kostnader för tillsyn av biotopskyddsområden ingår inte.

fortfarande ungefär 33 miljoner kronor till tillsyn före skogsbruksåtgärd och drygt 15 miljoner kronor till tillsyn efter skogsbruksåtgärd.

För 2017 har Skogsstyrelsen budgeterat drygt 73 miljoner kronor för objektinsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken.

Det finns ett stort behov av att besöka fler objekt i fält för att därefter genomföra lämplig tillsynsaktivitet. Tillsynen behöver också öka på grund av att myndigheten inte längre bedriver någon objektsvis rådgivning i fält. Med nu tillgängliga resurser tvingas myndigheten att prioritera hårt mellan tillsynsobjekten.

Det finns också önskemål från andra myndigheter vad Skogsstyrelsen bör prioritera i sin tillsyn. Vattenmyndigheterna³ påtalar i sitt åtgärdsprogram för 2016–2021 behovet av att Skogsstyrelsen utvecklar och prioriterar sin tillsyn av skogsbruksverksamheter i syfte att minimera påverkan från dessa verksamheter i anslutning till vattenförekomster där det finns risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs. Detta skulle kräva ytterligare resurser till tillsynsverksamheten.

Resursbehovet för myndighetens objektinsyn enligt skogsvårdslagen och miljöbalken bedöms av ovan nämnda skäl öka under de närmaste åren.

---

³ Fem länsstyrelser är utsedda av regeringen att vara vattenmyndighet i var sitt vattendistrikt. Det är länsstyrelserna i Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar och Västra Götaland.

Objektillsyn enligt miljöbalken

Biotopskyddsområden

Beskrivning av tillsynsuppdraget

Av 7 kap. 11 § miljöbalken framgår att man inom ett biotopskyddsområde inte får bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön.

Av 2 kap. 10 § miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår att Skogsstyrelsen har ansvar för tillsynen av biotopskyddsområden på sådan mark som omfattas av bestämmelser i skogsvårdslagen och som Skogsstyrelsen har beslutat om.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Skogsstyrelsen utövar tillsyn över beslutade biotopskyddsområden för att kontrollera om åtgärder eller verksamheter förekommit som strider mot beslutet samt säkerställa en tydlig gränsmarkering, vilket bland annat är viktigt för att förebygga oavsiktliga överträdelser och synliggöra områdena för allmänheten. Ytterligare ett centralt syfte med tillsynen är att bedöma behovet av naturvårdande skötsel i biotopskyddsområdena.

Tillsynen ska ske regelbundet och i normala fall utföras minst var fjärde år. Det kan i vissa delar av landet och för vissa naturmiljöer finnas anledning till ett mer frekvent tillsynsintervall. Ett viktigt skäl till det fastställda tidsintervallet är att preskriptionstiden för miljöbrott är fem år. Detta innebär att eventuella överträdelser behöver upptäckas och anmälas inom denna tidsram. Därtill finns en erfarenhetsbaserad kunskap om att gränsmarkeringarna runt många områden tenderar att bli otydliga och i värsta fall försvinna helt efter ungefär 4–5 år.

Tillsyn kan även initieras av att Skogsstyrelsen via satellitbildstolkning eller från andra uppgifter har anledning att misstänka att åtgärder vidtagits inom ett biotopskyddsområde. Om misstanke om överträdelser av områdesskyddsbestämmelserna fås ska dessa anmälas till åklagar- eller polismyndigheten.

Skogsstyrelsen kan i särskilda fall ge dispens för åtgärder som skadar naturmiljön i ett biotopskyddsområde. Om dispens för en sådan åtgärd beviljats ska åtgärden avsynas senast kommande barmarkssäsong efter det att den utförts, alternativt i anslutning till att dispensens giltighetstid passerat.

Tidigare års tillsyn

Skogsstyrelsen hade den 31 december 2016 totalt beslutat om 7 763 biotopskyddsområden sedan starten 1993. Under åren 2013–2016 har tillsyn av biotopskyddsområden prioriterats upp, det vill säga efterlevnaden av fastställd rutin har förbättrats. Under dessa år har drygt 6 100 (79 procent) biotopskyddsområden besökts, vilket innebär att tillsynsbesök årligen genomförts i ca 1 500–1 600 biotopskyddsområden.

I samband med tillsynen 2016 har behov av förbättrad gränsmarkering noterats för 748 biotopskyddsområden, vilket motsvarar 46 procent av de tillsynade objekten. Vid 51 tillsynsbesök har noteringar gjorts om att skadliga händelser inom biotopskyddsområdena kan ha ägt rum. Detta är i nivå med föregående år. Under de senaste fyra åren handlar det om 260 biotopskyddsområden, eller nästan vart tjugonde av de avsynade områdena, som har registreringar om att skadliga händelser kan ha ägt rum. Skogsstyrelsen upprättar kontinuerligt anmälningar om misstanke om brott till åklagarmyndigheten till följd av de överträdelser som upptäcks i samband med tillsynen. Under de senaste fyra åren har även behov av naturvårdande skötsel uppmärksammats ytterligare vid tillsynsbesöken av biotopskyddsområdena.

Behov av tillsyn 2018–2020

Behovet av objektsvis tillsyn av biotopskyddsområden är fortsatt högt av ovan redovisade skäl. Behovet ökar också över tid eftersom nya biotopskyddsområden beslutas varje år. Trots en tydlig förbättring under senare år, där en mer omfattande och regelbunden tillsyn har genomförts, visar uppföljningen att de uttalade målnivåerna ändå inte riktigt nåtts. Detta innebär att det fortsatt finns ett ackumulerat antal objekt som har behov av tillsyn under åren 2018 – 2020, utöver de nivåer som ett fyraårigt intervall skulle ge upphov till.

Uppföljningen som redovisas ovan visar också att tillsynen fyller en viktig funktion vid förvaltningen av biotopskyddsområden. Exempelvis visar tillsynen att nästan hälften av de besökta objekten har behov av förbättrade gränsmarkeringar och i nästan vart tjugonde område registreras att skadliga händelser vidtagits inom biotopskyddsområdena. Därtill visar resultatet av utförd tillsyn 2016 att ett behov av naturvårdande skötsel finns i mer än hälften av de objekt där en bedömning av skötselbehov utfördes. Mot bakgrund av vad som redovisats ovan finns behov för de kommande tre åren av att en fjärdedel av samtliga biotopskyddsområden avsynas årligen, vilket innebär ca 1 900 stycken per år.

Regionernas kommentar till en behovsnivå motsvarande tillsyn av en fjärdedel av objekten per år är överlag positiv. En viss flexibilitet i nivån efterfrågas dock från vissa håll, förutsatt att man inom en 4-årscykel hinner avsyna samtliga områden. Som nämnts ovan kan konstateras att det i dagsläget överlag finns ett ackumulerat behov, vilket gör att distrikt som kan motivera ett behov under en fjärdedel de kommande tre åren torde utgöra undantag. Ur ett verksamhetsperspektiv kan det också vara fördelaktigt att ha en jämn fördelning av tillsynsobjekten mellan år, eftersom verksamheten då blir mer förutsägbar vad gäller resursåtgång och att arbetsanhopningar enskilda år på så sätt undviks.

Uppskattat resursbehov 2018–2020

Uppföljning från tidigare års verksamhet visar att resursbehovet per objekt varierar något mellan regionerna, men också mellan distrikt inom respektive region. Områdesskyddsförvaltningen tog under 2016, tillsammans med regionerna, fram ett underlag för hur tillsynen av biotopskyddsområden kan effektiviseras inom ramarna för gällande styrande dokument. Rapporten lyfter fram ett antal faktorer inom verksamheten som särskilt bör kunna generera en effektivisering. Framförallt handlar det om följande.

- Ledningen ger arbetet hög prioritet.
- Det finns en tydlig ansvarsfördelning för verksamheten på distriktet.
- Arbetet koncentreras till ett fåtal medarbetare.
- Identifierade brister åtgärdas i största möjliga utsträckning i samband med tillsynsbesöket.
- Större nyttjande av GIS-stöd vid fältarbete.

Det uppskattade resursbehov bedöms i genomsnitt till 1 330 dagsverken per år (0,7 dagsverke/objekt) förutsatt att ovanstående effektiviseringsåtgärder beaktas.

Skogsbruksåtgärder i Natura 2000-områden

Av 2 kap. 10 § miljötillsynsförordningen framgår att Skogsstyrelsen har ansvar för tillsynen av avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbilvägar, skogsgödsling, kalkning i skogsmark och andra skogsbruksåtgärder, om verksamheterna eller åtgärderna kan påverka miljön i ett sådant område som avses i 7 kap. 27 § miljöbalken, det vill säga Natura 2000-områden.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Tillstånd krävs för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områden. Tillstånd söks hos och lämnas av länsstyrelsen.

När en skogsbruksåtgärd som berör ett Natura 2000-område genom anmälan, ansökan eller på annat sätt kommer till Skogsstyrelsen görs en bedömning av om åtgärden är tillståndspliktig. Det gäller även verksamheter eller åtgärder utanför Natura 2000-områden som kan påverka miljön inom området. I en del fall krävs att objektet fältbesöks för att kunna bedöma åtgärdens påverkan på miljön.

Bedöms den planerade åtgärden inte vara tillståndspliktig hanteras ärendet enligt de rutiner som gäller för handläggning av avverkningsärenden. Bedöms åtgärden däremot som tillståndspliktig, eller tillåten under vissa förutsättningar, informeras markägare, och eventuellt annan som berörs, om myndighetens bedömning genom ett skriftligt råd.

Efter utförd avverkning avsynas i vissa fall de råd som Skogsstyrelsen utfärdat för Natura 2000-området. Skogsstyrelsen ska även utöva tillsyn över länsstyrelsens beslut om tillstånd för skogsbruksåtgärder i Natura 2000-områden.

Vid misstanke om att en åtgärd eller verksamhet som på ett betydande sätt kan påverka miljön har utförts utan tillstånd ska Skogsstyrelsen göra en anmälan till åklagar- eller polismyndigheten.

Tidigare års tillsyn

De nordligaste länen dominerar i fråga om antalet Natura 2000-ärenden. Detta har sin förklaring i att de stora vattendragen med biflöden i den nordligaste delen av landet i stor utsträckning är Natura 2000-objekt och att skogsbruksåtgärder i anslutning till eller nära dessa på ett betydande sätt kan påverka miljön.

Sedan 2013 har 550–750 råd om Natura 2000-områden skrivits årligen. Arealen har varierat mellan 4 200 och 6 400 hektar. Under 2016 skrevs 556 råd om åtgärder som kan påverka dessa områden. Under de två senaste åren har över 90 procent av dessa varit råd som inneburit att åtgärden, i många fall under förutsättning att anpassningar görs, inte bedömts kräva tillstånd hos länsstyrelsen. Endast 32 av råden har avsynats under 2015 och 17 av råden har avsynats under 2016.

Behov av tillsyn 2018–2020

Behovet av att skriva Natura 2000-råd bedöms vara i stort sett oförändrat under de närmaste åren. Avsyning av råden efter utförd avverkning bedöms dock behöva öka, för att myndigheten ska få en bättre uppfattning om i vilken utsträckning råden följs.

Anmälan om samråd för skogsbruksåtgärder

Beskrivning av tillsynsuppdraget

Av 12 kap. 6 § miljöbalken framgår att åtgärder och verksamheter som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska anmälas för samråd.

I 2 kap. 10 § miljötillsynsförordningen anges att Skogsstyrelsen ansvarar för tillsynen av avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbilvägar, skogsgödsling, kalkning i skogsmark och andra skogsbruksåtgärder, i den mån verksamheterna och åtgärderna är sådana som avses i 12 kap. 6 § miljöbalken och omfattas av skogsvårdslagen.

Enligt 7 § förordningen (1998:904) om anmälan för samråd får Skogsstyrelsen föreskriva om anmälningsskyldighet för samråd enligt 12 kap. 6 § andra stycket miljöbalken i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön. Detta gäller under förutsättning att verksamheten eller åtgärden ska utföras på mark som omfattas av skogsvårdslagen och avser avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbilvägar, skogsgödsling, skogsmarkskalkning eller andra skogsbruksåtgärder.

Skogsstyrelsen har i sina föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2013:3) om anmälningsskyldighet för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken om skogsbruksåtgärder beskrivit vilka åtgärder och verksamheter av olika slag som till sin natur är sådana att de riskerar att väsentligt ändra naturmiljön och därför alltid ska anmälas för samråd till Skogsstyrelsen.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Åtgärder som kan komma att väsentligt påverka naturmiljön ska anmälas för samråd till Skogsstyrelsen.

Dessa åtgärder och verksamheter är följande.

- Skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna
- Dikesrensning, i vissa fall
- Maskinell skogsgödsling
- Maskinell askåterföring
- Stubbskörd, i vissa fall
- Anläggande av skogsbilväg och traktorväg, i vissa fall
- Anläggande av basvägar, i vissa fall
- Åtgärder som inte anges i föreskrifterna eller som i föreskrifterna anges som undantag, men som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön

Alla anmälningar om samråd läggs in i Skogsstyrelsens handläggarsystem och en bedömning görs om ett samråd ska inledas eller inte. En anmälan kan komma in till Skogsstyrelsen antingen på en särskild blankett för samråd eller som en anmälan om avverkning (på blankett, via eAvverka eller via Mina sidor). När samråd inleds tas kontakt med verksamhetsutövaren och en diskussion förs om vilka åtgärder som kommer att vidtas för att påverka på naturmiljön ska bli så liten som möjligt. Vid behov besöks objektet i fält. Samrådet resulterar i ett skriftligt samråd med eller utan beslut.

Tidigare års tillsyn

Av Skogsstyrelsens tillsynsärenden enligt miljöbalken dominerar samråd enligt 12 kap. 6 § i antal. En tillbakablick till 2004 visar att antalet samråd då uppgick till drygt 2 000 stycken, ungefär hälften av det antal som kom in under 2014 och 2015. Under 2016 genomfördes 2 444 samråd. Minskningen beror på att Skogsstyrelsen har förtydligat att samråd endast tas uppå i de ärenden där det är befogat.

De tre åtgärderna byggande av skogsbilväg, dikesrensning och skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna (nyckelbiotoper) stod för mer än tre fjärdedelar av antalet samråd. Av dessa var åtgärder i nyckelbiotoper den vanligaste åtgärden. Anmälan för samråd om stubbskörd har minskat kraftigt under de senaste åren och verkar nu vara en mycket marginell verksamhet.

Tabell 1. Tillsyn enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Resultat	2016	Medel 2013– 2015	2015	2014	2013
Askåterföring/näringskompensation	92	193	250	169	159
Annan skogsbruksåtgärd	166	279	295	336	205
Basväg	55	19	40		17
Dikesrensning	468	935	976	1 030	800
Skogsbilväg	716	1 231	1 408	1 264	1 021
Skogsgödsling	142	197	271	153	168
Stubbskörd	4	66	5	39	154
Traktorväg	81	183	204	199	145
Åtgärd i nyckelbiotop	720	817	785	964	702
Totalt antal ärenden	2 444	3 920	4 234	4 154	3 371

Flertalet av de samrådsärenden som resulterat i någon tillsynsinsats från Skogsstyrelsen har inneburit att myndigheten dokumenterat att man varit överens med verksamhetsutövaren om hur åtgärden bör utföras, i vissa fall efter anpassningar av åtgärden. Antal samrådsärenden som har lett till beslut om föreläggande eller förbud enligt miljöbalken har ökat under 2016 jämfört med tidigare år. Beslut fattades i 25 ärenden.

Behov av tillsyn 2018–2020

Ärenden tas upp till samråd då höga naturvärden riskerar att påverkas. Ungefär hälften av de anmälningar om samråd som kommer in till myndigheten tas upp för samråd. Åtgärder i nyckelbiotoper tas i princip alltid upp, medan dikesrensning och byggnad av vägar mer sällan tas upp för samråd.

Inom region Syd finns det behov av att ta upp fler dikesrensningar för samråd. Fler beslut bör skrivas i samband med samråd där det finns stora naturvärden inblandade, till exempel vid dikesrensningar i anslutning till värdefulla vattendrag.

Region Mitt bedömer att samråden om skogsbruksåtgärder i nyckelbiotoper eller motsvarande kommer att öka, både de som genererar ett samrådsprotokoll och de som genererar ett beslut.

Inom region Nord ser man inget behov av att öka antalet samrådsprotokoll. Är områdena som påverkas relativt små väljer några distrikt att endast skriva beslut.

Skogsenheten bedömer att det finns behov av att öka tillsynen av dikesrensning, eftersom det nu sker i ganska stor omfattning. Det är viktigt att i större utsträckning än i dag skriva beslut förenade med vite i stället för samrådsprotokoll när det gäller dikesrensning, eftersom det då går att driva ärendet vidare om skada har uppstått.

Systemtillsyn enligt miljöbalken

Beskrivning av tillsynsuppdraget

Enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren ha ett fullgott system för egenkontroll. Andra kapitlets allmänna hänsynsregler utgör tillsammans med 26 kap. 19 § miljöbalken grunden för miljöbalkens krav på egenkontroll.

I 26 kap. 19 § miljöbalken anges att den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön fortlöpande ska planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd ska också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön. Den som bedriver sådan verksamhet ska lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

I förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll och Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2001:2) om egenkontroll preciseras kraven ytterligare för tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som bedrivs yrkesmässigt.

Att det finns bestämmelser om egenkontroll gör att Skogsstyrelsen kan bedriva så kallad systemtillsyn, det vill säga granska om verksamhetsutövares egna system för styrning och kontroll säkerställer en korrekt tillämpning av regelverket.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Från och med 2016 utövar Skogsstyrelsen systemtillsyn enligt miljöbalken. Det innebär att myndigheten kontrollerar att verksamhetsutövarna har tillräckligt bra egenkontroll för att följa gällande lagstiftning, i det här fallet att alltid anmäla samrådspliktiga åtgärder till Skogsstyrelsen.

Tillsynsområdena för systemtillsynen enligt miljöbalken motsvarar de samrådspliktiga åtgärder och verksamheter som väsentligt kan komma att ändra naturmiljön.

Följande åtgärder och verksamheter är samrådspliktiga.

- Skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna
- Dikesrensning, i vissa fall
- Maskinell skogsgödsling
- Maskinell askåterföring
- Stubbskörd, i vissa fall
- Anläggande av skogsbilväg och traktorväg, i vissa fall
- Anläggande av basvägar, i vissa fall

- Åtgärder som inte anges i föreskrifterna eller som i föreskrifterna anges som undantag, men som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön

Vid tillsynsbesöken granskar Skogsstyrelsen bland annat företagens organisation, kunskap och rutiner för att bedöma om egenkontroller fungerar. Tillsynen riktas mot de företag som omfattas av kravet på att anmäla skogsbruksåtgärder för samråd.

Tidigare års tillsyn

Under 2015 gjordes förberedelser för att kunna bedriva systemtillsyn enligt miljöbalken från och med 2016. Under 2016 genomfördes 20 tillsynsbesök. Tillsynsområdena skogsbruksåtgärder i områden med mycket stor betydelse för flora och fauna, anläggande av skogsbilväg och traktorväg samt anläggande av basvägar prioriterades. Även under 2017 kommer 20 tillsynsbesök att göras och samma tillsynsområden prioriteras.

Behov av tillsyn 2018–2020

Erfarenheterna från 2016 års tillsynsbesök visar att det finns större eller mindre brister i alla granskade system för egenkontroll. Det finns därför behov av att fortsätta tillsynen under kommande år i ungefär samma omfattning. Tillsynsbesök hos 20 verksamhetsutövare per år bedöms vara en lämplig nivå. Från och med 2019 bör uppföljande tillsyn göras av företag som har fått tillsynsbesök under 2016 och 2017, för att bland annat kontrollera att uppföljningen av samråden fungerar bra. Handlingar kan då begäras in via e-post.

Framöver finns dock behov att utvidga och till viss del prioritera övriga tillsynsområden, framför allt dikesrensning, skogsgödsling och askåterföring, för att öka kännedomen om kravet på egenkontroll för alla skogsbruksåtgärder som ska anmälas för samråd.

Under 2018 bör tillsynen utvidgas till att även omfatta dikesrensning. Dikesrensning är en verksamhet som är relativt stor. Under 2016 kom 468 anmälningar om samråd för dikesrensning in till Skogsstyrelsen. Åtgärden är vanligast i södra Sverige, men förekommer även i andra delar av landet.

Under 2019 och 2020 bör tillsynen även omfatta skogsgödsling och askåterföring. Skogsgödsling förekommer i norra och mellersta Sverige. Under 2016 kom det in 142 anmälningar om samråd för skogsgödsling. Dessa berör stora arealer skogsmark. Askåterföring sker nästan enbart i södra Sverige och 2016 kom det in 92 anmälningar om samråd för askåterföring.

Uppskattat resursbehov 2018–2020

Arbetet med systemtillsyn enligt miljöbalken tar ca 230 dagar i anspråk per år. Genomförandet av 20 tillsynsbesök kräver ca 150 dagar. Därutöver behövs ca 80 dagar för till exempel planering och uppföljning, kommunikation och kompetensutveckling. Det innebär att arbetet med systemtillsyn enligt miljöbalken tar ca 1,1 årsarbetskrafter i anspråk.

Lönekostnader beräknas årligen uppgå till ca 1,1 miljoner kronor. Kostnaden för resor och logi i samband med tillsynsbesök, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte mellan kontrollanterna uppskattas till ca 200 000 kronor per år. Totalt uppskattas behovet till ca 1,3 miljoner kronor per år.

Lagen om virkesmätning

Beskrivning av tillsynsuppdraget

I förordningen (2014:1006) om virkesmätning anges att Skogsstyrelsen ska utöva tillsyn över de föreskrifter som har meddelats. Av Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 2014:11) om virkesmätning framgår vilka skyldigheter den som utför virkesmätning har och därmed också vad myndigheten kan utöva tillsyn över.

Vid tillsyn enligt lagen om virkesmätning arbetar Skogsstyrelsen både med objektillsyn och systemtillsyn.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

I Skogsstyrelsens föreskrifter om virkesmätning tydliggörs de skyldigheter som gäller för den som utför virkesmätning. Tillsynsområdena nedan är indelade efter de skyldigheter som den som mäter virke har.

Tillsynsområdena är följande.

- Identifiering av virkespartier, 4 §
- Skador vid mätningen, 5 §
- Anmälningsskyldighet och uppgifter om den bedrivna verksamheten, 7 §
- Egenskapsklasser och mått på kvantitet, 6, 8 §§
- Mätmetoder, mätutrustning, spårbarhet, kompetens, mätförhållanden, 10 §
- Avrundning, 11 §
- Registrering och förvaring av uppgifter från mätningen, 9, 12-13 §§
- Noggrannhet och systematiska fel, 14-15 §§
- Egenkontroll av mätutrustning, 16 §
- Egenkontroll av noggrannhet, 17 §
- Mätbesked, 18-19 §§

Skogsstyrelsen gör bedömningen att objektillsyn ska kompletteras med tillsyn av verksamhetsutövarens egenkontroll. Med tillsyn av egenkontrollen blir fokus på helheten och inte bara på enskilda avvikelser. Systemfel kan på så sätt lättare hittas och rättas till. Tillsyn av egenkontroll kan också leda till mer systematiskt arbete hos verksamhetsutövaren, vilket bör leda till bättre lagefterlevnad.

Mätplatser, företag och omfattning på verksamhet som ska följa lagen

I Sverige finns det minst 900 mottagningsplatser för virke där någon form av mätning sker. Av de platserna är ungefär 450 fjärrvärmenät och 250 terminaler där det kan mätas skogsbränsle. Antalet sågverk är ca 160 och antalet massabruk är ca 40.

Den avverkade volymen timmer och massaved i Sverige är ca 70 miljoner kubikmeter fast mått virke under bark per år, vilket motsvarar 5 000 fullastade virkesbilar med släp per dag året runt.

Den som mäter virke ska anmäla sin verksamhet till Skogsstyrelsen och lämna uppgifter om hur mycket virke som företaget mäter per år. Under 2016 anmälde

89 företag sin verksamhet till Skogsstyrelsen. Den totala volymen virke i anmälningarna är i samma storleksordning som den totala avverkade volymen i Sverige. Nästan all mätning av timmer och massaved utförs av landets tre virkesmättningsföreningar. Föreningarna har verksamhet på ungefär 400 mätplatser och har ca 700 virkesmätare anställda. För primärt skogsbränsle har föreningarna bara uppgett en liten del av den totala kvantiteten.

Verksamheten inom primärt skogsbränsle skiljer sig både fysiskt och ekonomiskt från mätningen av timmer och massaved, eftersom det primära skogsbränslet ska till andra förbrukare. Det finns ca 70 producerande företag som är med i branschföreningen Svenska Trädbränsleföreningen och ca 140 förbrukande företag som är med i branschorganisationen Svensk Fjärrvärme. Totalt blir det ungefär 200 företag och ytterligare ett okänt antal småföretag som handlar med skogsbränsle. Sortimentet skogsbränsle har sämre förutsättningar att bekosta mätningen, eftersom lönsamheten ofta är lägre för dem som köper bränslet från den privata markägaren. Mycket av bränslet mäts in av lastbilschaufförer som transporterar bränslet direkt från skogen till förbrukaren.

Tidigare års tillsyn

Under 2016 har tillsynsbesök gjorts hos 15 företag. Besöken har främst varit inriktade på revision av bestämmelserna i 10 § om mätmetoder, mätutrustning, spårbarhet, kompetens och bestämmelserna i 16 och 17 §§ om egenkontroll för mätutrustning och noggrannhet. Under 2017 kommer ytterligare 15 revisionsbesök och fem kontroller av sågverk att genomföras. Erfarenheterna från tillsynsbesöken visar att det krävs någon form av förbättringsåtgärd för nästan alla mätplatser som Skogsstyrelsen har besökt. Det finns därför behov av att fortsätta prioritera tillsynen av mätmetoder för primärt skogsbränsle.

Utveckling av handläggningsstödet Navet är förberedd för att kunna registrera tillsynsärenden och arkivera handlingar digitalt, men systemutvecklingen har ännu inte genomförts. Ytterligare utveckling av Navet behövs för att kunna registrera anmälningar av mätande företag och möjliggöra uttag av statistik för tillsynsverksamheten.

Behov av tillsyn 2018–2020

Som tillsynsmyndighet för lagen om virkesmätning behöver Skogsstyrelsen ha grundkompetens inom området, kapacitet att utföra tillsyn, samt representera myndigheten externt. Skogsstyrelsen deltar bland annat i branschorganen VMK-nämnden (Virkesmättningskontrollnämnden) och Kontrollkommissionen.

Med den nya lagstiftningen har Skogsstyrelsen infört ett nytt arbetssätt med både objekt-tillsyn för en mätplats och tillsyn av verksamhetsutövarens egenkontroll. Det innebär en mer aktiv tillsyn som är inriktad på revision och kommer att kräva mer resurser än vad som lagts på virkesmätningen under de senaste åren. Tillsynsbesöket genomförs av två personer, men besöket utgör ändå en liten del av tidsåtgången jämfört med för- och efterarbetet. Erfarenhetstal visar att ett tillsynsbesök tar ca tio dagsverken i anspråk.

Eftersom tillsynen av virkesmätningen är relativt ny för Skogsstyrelsen finns det behov av att fortsätta utveckla arbetssättet. Framöver kan fler typer av verksamhetsutövare, virkessortiment och bestämmelser omfattas av tillsynen.

Behovet av tillsynsbesök bedöms vara minst 60 besök per år för att Skogsstyrelsen inom rimlig tid ska ha utfört tillsyn på de mätplatser som myndigheten känner till, se tabellen nedan.

Tabell 2. Behov av tillsynsbesök uppdelat efter olika typer av mätplatser

	Totalt antal platser	Tillsynsbesök per år	Antal år för att besöka alla platser
Fjärrvärmenät	450	30	15
Terminaler och massabruk	250 + 40	20	15
Sågverk	160	10	16
Summa	900	60	

Under 2018 bör tillsyn av mätmetoder för att mäta primärt skogsbränsle prioriteras. Skogsbränsle mäts både vid fjärrvärmeverk och vid terminaler. Även tillsyn av stockmätning och andra skyldigheter bör genomföras. Det utvecklas ny teknik och nya mätmetoder för travmätning som bör omfattas av tillsynen under 2018.

Under 2019–2020 bör tillsyn av mätmetoder som används vid mätning av timmer, massaved och primärt skogsbränsle prioriteras. Även tillsyn av andra skyldigheter kan komma att genomföras.

Mätningen av primärt skogsbränsle och lövtimmer har inte varit reglerad innan den nu gällande lagen om virkesmätning trädde i kraft den 1 mars 2015. Mätmetoder, virkessortiment och verksamhetsutövare som inte kontrollerats tidigare utgör sannolikt en högre risk för att lagstiftningens krav inte följs. Mätmetoder som används för att mäta primärt skogsbränsle och lövtimmer, samt även utförandet av mätningen bör därför prioriteras i tillsynen under de närmaste tre åren. Prioriteringen utesluter inte att annan mätning och andra skyldigheter också granskas.

Verksamhetsutövare som har en omfattande verksamhet bör prioriteras i tillsynen, eftersom de har en stor påverkan på den totala virkesmätningen i Sverige. Verksamhetsutövare som tidigare inte omfattats av bestämmelser om virkesmätning bör också prioriteras i tillsynen, eftersom deras kunskaper om lagstiftningen troligtvis är lägre. Prioriteringen utesluter inte att även andra verksamhetsutövare kan komma att granskas.

Tabell 3. Förslag till prioritering av tillsynsområden 2018–2020

	2018	2019	2020
Mätmetoder för primärt skogsbränsle	x	x	x
Mätmetoder timmer och massaved		x	x
Övriga stickprovskontroller	x	x	x

Uppskattat resursbehov 2018–2020

Arbetet med tillsyn enligt lagen om virkesmätning tar årligen ca 700 dagar i anspråk. Det behövs 100 dagar för övergripande arbete med information, arbete med rutiner, VMK-nämnd och Kontrollkommission. Att genomföra 60 tillsynsbesök per år med en genomsnittlig tidsåtgång på 10 dagar per tillsynsbesök blir 600 dagsverken per år under 2018–2020. Arbetet med tillsyn enligt lagen om virkesmätning tar således ca 3,3 årsarbetskrafter i anspråk.

Lönekostnader för tillsyn enligt lagen om virkesmätning beräknas under 2018 uppgå till ca 3,3 miljoner kronor. Kostnader för resor och logi i samband med tillsynsbesök beräknas till 300 000 kronor per år. Övriga kostnader för Kontrollkommission, VMK-nämnd, kompetensutveckling och mätredskap beräknas till 110 000 kronor per år. Anpassning av Navet för att kunna registrera tillsynsärenden och ge möjlighet till digital arkivering och framtagande av statistik har ännu inte genomförts. Kostnaden för att anpassa Navet bedöms vara 100 000 kronor, vilket läggs till budgeten för 2018. En utebliven utveckling av Navet skapar merarbete genom diarieföring på papper som motsvarar ett dagsverke per ärende, vilket blir ca 60 dagsverken per år. Totalt uppskattas behovet till ca 3,8 miljoner kronor per år.

Timmerförordningen

Beskrivning av tillsynsuppdraget

Av artikel 10 i timmerförordningen framgår att de behöriga myndigheterna ska utföra kontroller för att fastställa om verksamhetsutövarna uppfyller kraven i artikel 4 och 6. I artikel 4 anges att verksamhetsutövarna ska ha ett system för tillbörlig aktsamhet och av artikel 6 framgår vad systemet för tillbörlig aktsamhet ska omfatta. I Sverige är Skogsstyrelsen behörig myndighet för timmerförordningen.

Enligt artikel 8 i timmerförordningen ska den behöriga myndigheten även utföra kontroller för att säkerställa att de övervakningsorganisationer som verkar i landet uppfyller kraven i förordningen. I artikel 5 anges att handlare ska lämna information till den behöriga myndigheten om den så begär.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Kontroller enligt timmerförordningen ska vara riskbaserade. Inför varje ny kontrollperiod bestämmer Skogsstyrelsen vilka riskkriterier som ska gälla. Olika riskkriterier gäller för importerande företag, virkesköpande företag och handlare.

Kontroller görs hos företag som importerar virke eller trävaror som omfattas av timmerförordningen och hos virkesköpande företag. Skogsstyrelsen kontrollerar att företagen har ett system för tillbörlig aktsamhet som innehåller de fyra delarna grunduppgifter, handlingar, riskbedömning och riskreducering. Från och med i år görs kontroller även hos handlare. Handlare är företag som säljer virke eller trävaror som har importerats till Sverige eller något annat EU-land av ett annat företag. Enligt bestämmelserna i timmerförordningen ska handlare spara uppgifter i fem år om vem de har köpt av och vem de har sålt till.

Tidigare års tillsyn

Timmerförordningen är en relativt ny EU-förordning, som började tillämpas i Sverige den 1 augusti 2014, när lagen (2014:1009) om handel med timmer och trävaror trädde i kraft. Kontrollverksamhet har därför bedrivits i snart tre år.

Under perioden 1 augusti 2014–31 december 2015 genomfördes 65 kontroller enligt timmerförordningen, 58 hos företag som importerar trävaror och sju hos svenska virkesköpande företag. Under 2016 genomfördes 40 kontroller, 33 hos importörer och sju hos virkesköpande företag.

De importörer som har kontrollerats 2014–2016 har importerat virke och trävaror för stora ekonomiska värden eller importerat varor från länder där illegal avverkning förekommer i stor utsträckning, så kallade högriskländer. De virkesköpande företag som har valts ut för kontroll är verksamhetsutövare som anmäler stora arealer för avverkning eller som har haft ett antal oanmälda avverkningar.

Förelägganden har skickats till 42 av de kontrollerade företagen och nästan en tredjedel av dessa har fått ytterligare ett föreläggande som har varit förenat med

vite. Under 2015 och 2016 har också drygt 170 åtalsanmälningar lämnats till åklagar- eller polismyndigheten för brott mot timmerförordningen. Det handlar främst om avverkningar som överstiger 0,5 hektar och som inte har anmälts till Skogsstyrelsen och avverkningar som har påbörjats innan sexveckorsfristen har löpt ut.

Behov av tillsyn 2018–2020

Under den första kontrollperioden, som sträckte sig från den 1 augusti 2014 till den 31 december 2015, blev resultatet att närmare hälften av de 65 kontrollerade verksamhetsutövarna fick förelägganden. Endast två av företagen kunde godkännas direkt vid kontrollen, alltså utan att de behövde skicka in kompletterande information eller handlingar. Under 2016 har antalet företag som har fått förelägganden minskat till tio och sex företag har godkänts direkt.

Resultatet visar på en bristande kunskap om timmerförordningen hos verksamhetsutövarna. Av de 42 företag som har fått förelägganden saknades system för tillbörlig aktsamhet hos hälften av dem. Hos de övriga företagen var det antingen handlingar eller riskbedömning som saknades, eller en kombination, där både insamlingen av handlingar och riskbedömningen var bristfällig.

Fram till årsskiftet 2016 hade 105 verksamhetsutövare kontrollerats av de ca 5 500 svenska företag som berörs av timmerförordningen. Kunskaperna om förordningen är fortfarande bristfälliga och behovet av tillsyn är fortsatt stort.

Kontrollerna av importerande och virkesköpande företag som inte tidigare har kontrollerats bör fortsätta, med fokus på olika branscher där risken anses hög för att produkterna kan innehålla virke från olaglig avverkning. Dessutom bör uppföljande kontroller av företag som tidigare har kontrollerats genomföras för att säkerställa att de fortfarande uppfyller kraven i timmerförordningen. Handlingar kan då begäras in via e-post.

Under kommande år bör provtagning för analys av trädarter fortsätta som en del av kontrollverksamheten. Prover bör i första hand tas på produkter med komplexa leveranskedjor och vid misstanke om att uppgiven trädart inte är korrekt.

Det är också viktigt att fortsätta arbetet med att informera om timmerförordningen och dess krav för att öka kunskapen hos verksamhetsutövarna. Informationsinsatser via nyhetsbrev och sociala medier diskuteras för närvarande. Arbetet inom EU för att få till stånd en jämnare implementering av timmerförordningen bör även fortsatt prioriteras. Samarbetet mellan behöriga myndigheter för timmerförordningen kan behöva intensifieras för att uppnå detta syfte.

Under åren 2018–2020 bör fokus fortsatt vara på importörer av virke och trävaror. Kontroller av svenska virkesköpande företag och handlare bör fortsätta i ungefär samma omfattning som i år. Detta innebär att Skogsstyrelsen årligen bör kontrollera 25–30 importörer, 5–10 virkesköpande företag och 5–10 handlare. Kontroller av övervakningsorganisationer bedöms även fortsättningsvis som en marginell verksamhet.

Eftersom timmerförordningen är en relativt ny lagstiftning håller formerna för tillsynen fortfarande på att utarbetas. Under de kommande åren kommer arbetsätten behöva utvecklas ytterligare för att tillsynen ska bli så effektiv som möjligt. Skogsstyrelsen behöver öka sin kunskap om handeln med virke och trävaror samt berörda verksamhetsutövare för att kunna prioritera rätt i det operativa tillsynsarbetet. Även kompetensutveckling inom tillsynsmetodik bör prioriteras.

Uppskattat resursbehov 2018–2020

Arbetet med timmerförordningen tar ca 2,5 årsarbetskrafter i anspråk. Lönekostnaderna beräknas årligen uppgå till ca 2,5 miljoner kronor. Kostnader för resor och logi uppskattas till ca 150 000 kronor per år. Därutöver tillkommer kostnader för utbildningar och provtagning av träråvara. Totalt uppskattas behovet till ca 2,7 miljoner kronor per år.

Produktion av och handel med skogsodlingsmaterial

Beskrivning av tillsynsuppdraget

Bestämmelser om produktion, handel och införsel av skogsodlingsmaterial finns i 7 § skogsvårdslagen, 8–10 §§ skogsvårdsförordningen och Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 2002:2) om produktion för saluföring, saluföring samt införsel för saluföring av skogsodlingsmaterial.

Produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial är EU-harmoniserat genom rådets direktiv (1999/105/EG) om saluföring av skogsodlingsmaterial, vilket avspeglas i ovan nämnda föreskrifter.

Sverige har enligt direktivet en skyldighet att regelbundet genomföra officiella inspektioner hos företag med verksamhet som omfattas av föreskrifterna om produktion av och handel med skogsodlingsmaterial. Hela kedjan från produktion av frö (till exempel fröplantager) till leverans till slutkund innefattas i denna skyldighet.

Tillsynen är avgiftsfinansierad. Avgifterna regleras i Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 1998:2) om avgifter vid handel med skogsodlingsmaterial samt för tillsyn och kontroll av produktion av och handel med skogsodlingsmaterial.

Objektillsynen är en del av den avgiftsfinansierade verksamheten. Andra delar utgörs av registrering av företag som ägnar sig åt produktion och handel med skogsodlingsmaterial, hantering av ansökningar om stambrev för skogsodlingsmaterial, godkännande av frökällor samt tillstånd och anmälningar i samband med handel över landets gränser.

Tillsynsområden och tillsynsobjekt

Den objektillsyn som görs i dag avser efterlevnaden av Skogsstyrelsens föreskrifter om produktion för saluföring, saluföring samt införsel för saluföring av skogsodlingsmaterial.

Tillsynen är inriktad på plantproduktion och planthandel. Det är skogsplantaskolor och företag som ägnar sig åt handel med skogsodlingsmaterial som besöks, och tillsynen gäller fröhantering, frölager, sådd, odling och handel. Inriktningen på tillsynen är att kontrollera om reglerna för märkning och dokumentation av frö- och plantpartier följs. Även yttre kvalitetsnormer hos plantor granskas.

Företag som levererar plantor till skogsägare i mindre omfattning och som inte säljer egenodlade eller legoodlade plantor har inte varit prioriterade för tillsyn. Verksamhet med inriktning mot fröproduktion och fröskörd har inte heller varit föremål för tillsyn, trots att sådan verksamhet omfattas av föreskrifterna och direktivet. Det gäller till exempel fröplantager, frötäktsbestånd och klonarkiv.

Tidigare års tillsyn

Under den senaste femårsperioden har det genomförts 34 tillsynsbesök. År 2016 genomfördes endast två tillsynsbesök. Tidigare år har inriktningen varit att främst besöka produktionsanläggningar (plantskolor), men 2016 var inriktningen att som ett led i att utveckla tillsynsverksamheten på testnivå besöka organisationer som köper plantor från producenterna och levererar plantor till slutkund.

Tillsynen är avgiftsfinansierad med en fast avgift per tillsynsärende. Den maximala tid som kan läggas på ett ärende begränsas därför av storleken på avgiften. Redan i dag täcker den fasta avgiften för tillsynsbesök inte fullt ut kostnaderna. Därför finansieras tillsynsbesöken till viss del av de registrerade företagens årsavgifter, som annars främst går till ärendehandläggning inom frö- och plantområdet.

Behov av tillsyn 2018–2020

Den tillsyn som hittills har utövats hos plantskolor och företag med planhandel visar på en relativt god efterlevnad i de delar som har kontrollerats. Målsättningen är nu att vidga tillsynen till att omfatta hela produktions- och saluföringskedjan. Syftet är att öka möjligheterna att kontrollera att skogsodlingsmaterialet förblir spårbart hela vägen från frökälla till slutkund. Parallellt med detta utvecklingsarbete sker en översyn av föreskrifterna. Under den tid detta utvecklingsarbete pågår kommer objekt-tillsynen att utövas på en lägre nivå än tidigare år. Ambitionen är att den tillsyn som bedrivs ska bidra till utvecklingen av tillsynsverksamheten genom att delvis nya arbetssätt prövas.

Det går inte att säga om eller hur översynen av föreskrifterna kan komma att påverka förutsättningarna för tillsynsverksamheten och tillhörande avgifter, och behovsutredningen utgår därför från dagens regler.

Utvecklingen av tillsynsverksamheten bör ske inom nedanstående tre områden.

1. Objekt-tillsynen vid företag i den form den bedrivs i nuläget behöver systematiseras genom utveckling av rutiner och stöd. Dessutom behöver det utredas hur tillsynen ska kunna bedrivas enhetligt och ändamålsenligt och hur tillräckligt med tid ska kunna läggas på uppföljning med hänsyn till det ekonomiska utrymme som systemet med offentlighetsliga avgifter medger.
2. Skogsstyrelsen behöver lägga resurser på tillsyn av frökällor, till exempel frötäcksbestånd, fröplantager och klonarkiv, som godkänts tidigare. En viktig åtgärd är att inhämta uppgifter om frökällornas status så att Skogsstyrelsens register över godkända frökällor kan ajourhållas. Registret innehåller för närvarande närmare 600 poster varav över 200 är fröplantager.
3. Företag utan egen produktion eller egen legoodling och som säljer plantor och planteringstjänster (till exempel skogsvårdsentreprenörer) har hittills inte prioriterats för tillsyn. Skogsstyrelsen saknar underlag för att kunna bedöma behovet av tillsyn av denna typ av verksamheter och det finns

därför ett behov av att undersöka detta. Med ledning av resultatet från en sådan undersökning kan behovet att inkludera denna typ av verksamheter i tillsynsupdraget bedömas.

Den avgiftsfinansierade tillsynsverksamheten bör tills vidare prioriteras på samma sätt som 2016 och 2017, det vill säga ett lägre antal besök per år, där delvis nya arbetssätt prövas i mindre skala. Under den senare delen av treårsperioden bör en höjning av ambitionen vara möjlig, förutsatt att ovan beskrivna utvecklingsarbete då är klart.

Uppskattat resursbehov 2018–2020

Tillsynen, som finansieras genom offentligrättsliga avgifter, utförs av tre regionala handläggare med totalt tolv dagars inlån per år till tillsynsenheten. Dessa dagar kommer troligen inte att nyttjas fullt ut under 2018, men målsättningen är att det 2019 kommer att utövas tillsyn på en sådan nivå att alla resurser utnyttjas. Stöd till och administration kring tillsynen uppgår till tre dagar per år, som finansieras av samma avgifter. Utifrån storleken på de avgifter som kommer in årligen bedöms resurserna ligga kvar på samma nivå 2018–2020, om inte den pågående översynen av föreskrifterna leder till andra förutsättningar.

Det är oklart om de offentligrättsliga avgifterna som betalas in av registrerade företag kan eller får användas för de prioriterade områdena av tillsyn och stöd till tillsynen. De avgifter som beräknas komma in under åren 2018–2020 med dagens avgiftssystem bedöms inte räcka för att täcka dessa insatser, varför ett tillskott av resurser behövs enligt nedan.

Område 1 (utveckling av befintlig tillsyn) bedöms behöva resurser motsvarande 15 dagar under 2018. Område 2 (tillsyn av frökällor) bedöms behöva resurser motsvarande 15 dagar per år under 2018–2020. Område 3 (behovsanalys små företag) bedöms behöva resurser motsvarande 15 dagar under 2018.

Arbetet med tillsyn över frö- och plantproduktion och handel tar således ca 0,3 årsarbetskraft i anspråk exklusive de dagar som behövs för utvecklingsarbete. Detta motsvarar en lönekostnad på ca 300 000 kronor. Kostnader för resor i samband med tillsynsbesök beräknas till ca 12 000 kronor per år. Resor i samband med tillsyn av frökällor bedöms kosta ca 10 000 kronor per år. Totalt uppskattas behovet till ungefär 320 000 kronor per år.

Av Skogsstyrelsen publicerade Rapporter:

- 2012:1 Kommunikationsstrategi för Renbruksplan
 2012:2 Förstudierapport, dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennärning
 2012:3 Hänsyn till kulturmiljöer – resultat från P3 2008–2011
 2012:4 Kalibrering för samsyn över myndighetsgränserna avseende olika former av dikningsåtgärder i skogsmark
 2012:5 Skogsbrukets frivilliga avsättningar
 2012:6 Långsiktiga effekter på vattenkemi, öringsbestånd och bottenfauna efter ask- och kalkbehandling i hela avrinningsområden i brukad skogsmark – utvärdering 13 år efter åtgärder mot försurning
 2012:7 Nationella skogliga produktionsmål – Uppföljning av 2005 års sektorsmål
 2012:8 Kommunikationsstrategi för Renbruksplan – Är det en fungerande modell för samebyarna vid samråd?
 2012:9 Ökade risker för skador på skog och åtgärder för att minska riskerna
 2012:10 Hänsynsuppföljning – grunder
 2012:11 Virkesproduktion och inväxning i skiktad skog efter höggallring
 2012:12 Tillståndet för skogsgenetiska resurser i Sverige. Rapport till FAO
 2013:1 Återväxtstöd efter stormen Gudrun
 2013:2 Förändringar i återväxtkvalitet, val av förnyingsmetoder och trädslagsanvändning mellan 1999 och 2012
 2013:3 Hänsyn till forn- och kulturlämningar – Resultat från Kulturpolytaxen 2012
 2013:4 Hänsynsuppföljning – underlag inför detaljerad kravspecifikation, En delleverans från Dialog om miljöhänsyn
 2013:5 Målbilder för god miljöhänsyn – En delleverans från Dialog om miljöhänsyn
 2014:1 Effekter av kvävegödsling på skogsmark – Kunskaps-sammanställning utförd av SLU på begäran av Skogsstyrelsen
 2014:2 Renbruksplan – från tanke till verklighet
 2014:3 Användning och betydelsen av RenGIS i samrådsprocessen med andra markanvändare
 2014:4 Hänsynen till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2013
 2014:5 Förstudie – systemtillsyn och systemdialog
 2014:6 Renbruksplankoncept – ett redskap för samhällsplanering
 2014:7 Förstudie – Artskydd i skogen – Slutrapport
 2015:1 Miljöövervakning på Obsytorna 1984–2013 – Beskrivning, resultat, utvärdering och framtid
 2015:2 Skogsmarksgödsling med kväve – Kunskaps-sammanställning inför Skogsstyrelsens översyn av föreskrifter och allmänna råd om kvävegödsling
 2015:3 Vegetativt förökat skogsodlingsmaterial
 2015:4 Global framtida efterfrågan på och möjligt utbud av virkesråvara
 2015:5 Satellitbildskartering av lämnad miljöhänsyn i skogsbruket – en landskapsansats
 2015:6 Lägsta ålder för förnyingsavverkning (LÅF) – en analys av följderna av att sänka åldrarna i norra Sverige till samma nivå som i södra Sverige
 2015:7 Hänsynen till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2014
 2015:8 Uppföljning av skogliga åtgärder längs vattendrag för att gynna lövträd och lövträdsetablering.
 2015:9 Ångermanälvsprojektet – förslag till miljöförbättrande åtgärder i mellersta Ångermanälven och nedre Fjällsjöälven
 2015:10 Skogliga konsekvensanalyser 2015–SKA 15
 2015:11 Analys av miljöförhållanden – SKA 15
 2015:12 Effekter av ett förändrat klimat–SKA 15
 2015:13 Uppföljning av skogliga åtgärder längs vattendrag för att gynna lövträd och lövträdsetablering
 2016:1 Uppföljning av biologisk mångfald i skog med höga naturvärden – Metodik och genomförande
 2016:2 Effekter av klimatförändringar på skogen och behov av anpassning i skogsbruket
 2016:4 Alternativa skogsskötselmetoder i Vildmarksriket – ett pilotprojekt
 2016:5 Hänsyn till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2015
 2016:6 METOD för uppföljning av miljöhänsyn och hänsyn till rennärningen vid stubbskörd
 2016:7 Nulägesbeskrivning om nyckelbiotoper
 2016:8 Möjligheter att minska stabilitetsrisker i raviner och slänter vid skogsbruk och exploatering – Genomgång av ansvar vid utförande av skogliga förändringar, ansvar för tillsyn samt ansvar vid inträffad skada

- 2016:10 Möjligheter att minska stabilitetsrisker i raviner och slänter vid skogsbruk och exploatering – Metodik för identifiering av slänter och raviner känsliga för vegetationsförändringar till följd av skogsbruk eller exploatering
- 2016:12 Nya och reviderade målbilder för god miljöhänsyn – Skogssektors gemensamma målbilder för god miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder
- 2016:13 Målanpassad ungskogsskötsel
- 2016:14 Översyn av Skogsstyrelsens beräkningsmodell för bruttoavverkning
- 2017:2 Alternativa skötselmetoder i Råndalen – Ett projekt i Härjedalen
- 2017:4 Biologisk mångfald i nyckelbiotoper – Resultat från inventeringen – ”Uppföljning biologisk mångfald” 2009–2015
- 2017:5 Utredning av skogsvårdslagens 6 §
- 2017:6 Skogsstyrelsens återväxtuppföljning – Resultatet från 1999–2016
- 2017:7 Skogsträdens genetiska mångfald: status och åtgärdesbehov
- 2017:8 Skogsstyrelsens arbete för ökad klimatanpassning inom skogssektorn – Handlingsplan
- 2017:9 Implementering av målbilder för god miljöhänsyn – Regeringsuppdrag
- 2017:10 Bioenergi på rätt sätt – Om hållbar bioenergi i Sverige och andra länder – En översikt initierad av Miljömålsrådet
- 2017:12 Projekt Mera tall! – 2010–2016
- 2018:1 Produktionshöjande åtgärder – Rapport från samverkansprocess skogsproduktion
- 2018:2 Effektiv skogsskötsel – Delrapport inom Samverkan för ökad skogsproduktion
- 2018:3 Infrastruktur i skogsbruket med tydelse för skogsproduktionen: Nuläge och åtgärdsförslag – Rapport från arbetsgrupp 2 inom projekt Samverkansprocess skogsproduktion
- 2018:4 Åtgärder för att minska skador på skog – Rapport från samverkansprocess skogsproduktion

Av Skogsstyrelsen publicerade Meddelanden:

- 2012:1 Förslag på regelförenklingar i skogsvårdslagstiftningen
- 2012:2 Uppdrag om nationella bestämmelser som kompletterar EU:s timmerförordning
- 2012:3 Beredskap vid skador på skog
- 2013:1 Dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring
- 2013:2 Uppdrag om förslag till ny lagstiftning om virkesmätning
- 2013:3 Adaptiv skogsskötsel
- 2013:4 Ask och askskottsjukan i Sverige
- 2013:5 Förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige – Förslag och ställningstaganden
- 2013:6 Förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige – omvärldsanalys
- 2013:7 Ökad jämställdhet bland skogsägare
- 2013:8 Naturvårdsavtal för områden med sociala värden
- 2013:9 Skogens sociala värden – en kunskapssammanställning
- 2014:1 Översyn av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL – Del 2
- 2014:2 Skogslandskapets vatten – en lägesbeskrivning av arbetet med styrmedel och åtgärder
- 2015:1 Förenkling i skogsvårdslagstiftningen – Redovisning av regeringsuppdrag
- 2015:2 Redovisning av arbete med skogens sociala värde
- 2015:3 Rundvirkes- och skogsbränslebalanser för år 2013 – SKA 15
- 2015:4 Renskogsavtal och lägesbeskrivning i frågott om skogsbruk–rennäring
- 2015:6 Utvärdering av ekonomiska stöd
- 2016:1 Kunskapsplattform för skogsproduktion – Tillståndet i skogen, problem och tänkbara insatser och åtgärder
- 2016:2 Analys av hur Skogsstyrelsen verkar för att miljömålen ska nås
- 2016:3 Delrapport - Främja anställning av nyanlända i de gröna näringarna och naturvärden
- 2016:4 Skogliga skattningar från laserdata
- 2016:5 Kulturarv i skogen
- 2016:6 Sektorsdialog 2014 och 2015
- 2016:7 Adaptiv skogsskötsel 2013–2015
- 2016:8 Agenda 2030 – underlag för genomförande - Ett regeringsuppdrag
- 2016:9 Implementering av målbilder för god miljöhänsyn
- 2016:10 Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare
- 2016:11 Samlad tillsynsplan 2017
- 2017:1 Skogens sociala värden i Skogsstyrelsens rådgivning och information
- 2017:2 Främja nyanländas väg till anställning i de gröna näringarna och naturvärden
- 2017:3 Regeringsuppdrag om jämställdhet i skogsbruket
- 2017:4 Avrapportering av regeringsuppdrag om frivilliga avsättningar

Beställning av Skogsstyrelsens publikationer

Skogsstyrelsen,
Böcker och Broschyrer
551 83 JÖNKÖPING
Telefon: 036 – 35 93 40
växel 036 – 35 93 00
fax 036 – 19 06 22
e-post: bocker@skogsstyrelsen.se

Under 2017 slogs Skogsstyrelsens publikationer Rapport och Meddelande ihop till en med namnet Rapport. De publiceras och kan laddas ner på Skogsstyrelsens webbplats:
www.skogsstyrelsen.se/om-oss/publikationer/
Äldre publikationer kan beställas eller laddas ner i webbutiken:
<http://shop.skogsstyrelsen.se/sv/publikationer/>

Skogsstyrelsen publicerar dessutom foldrar, broschyrer, böcker med mera inom skilda skogliga ämnesområden. Skogsstyrelsen är också utgivare av tidningen Skogseko.

Skogsstyrelsen upprättar för varje verksamhetsår en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde. Denna tillsynsplan beskriver Skogsstyrelsens tillsyn enligt skogsvårdslagen, miljöbalken, lagen om virkesmätning och timmerförordningen under 2018. Tillsynsplanen baseras på den behovsutredning som avser perioden 2018–2020.

I planen redogörs för prioriteringar och tillsynsinsatser under 2018. Dessutom redogörs för målen med Skogsstyrelsens tillsyn. Målen är uppdelade på effektmål, prestationsmål, kvalitetsmål och mål för nöjda kunder.

Erfarenheter från tidigare års arbete med tillsyn, exempelvis fältbesök före och efter avverkning samt avsyning efter avverkning eller utförd åtgärd visar på ett behov av att utöva tillsyn för att säkerställa att lagstiftningen följs.

Skogsstyrelsen har under de senaste åren arbetat med att utveckla myndighetens tillsyn på olika sätt. Den samlade tillsynsplanen bedömer Skogsstyrelsen bidrar till att tillsynen bedrivs mer enhetligt, effektivt och ändamålsenligt. Planen bidrar också till bättre planering och uppföljning av myndighetens tillsyn. Ytterligare en effekt av den samlade tillsynsplanen är att det blir tydligare för omvärlden hur myndigheten prioriterar och varför.